

ЎЗИНИ ЎЗИ БАНД ҚИЛГАН АҲОЛИ ДАРОМАД СОЛИҒИДАН ОЗОД ЭТИЛАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 19 май куни тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар бўйича видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Йиғилиш аввалида давлатимиз раҳбари коронавирус инфекциясига қарши кураш ишларига яна бир бор тўхталиб ўтди.

Касалликни юқтирган 2 минг 802 нафар фуқародан 2 минг 314 нафари ёки 82 фоизи бутунлай соғайгани, бу курашда чинакам жасорат кўрсатаётган 23 минг тиббиёт ходимига жами 78 миллиард сўмдан зиёд рағбатлантириш пули тўлаб берилгани айтилди.

— Касалликка қарши курашиш билан бирга, чет эллардаги фуқароларимиз ҳақида ҳам қайғурялмиз. Ҳозирги кунгача хориждан 39 минг нафар юртдошимизни олиб келдик. Чет элда оғир аҳволда қолган яна 12 минг нафар фуқарога тегишли ёрдам кўрсатиб, уларни юртимизга олиб келиш чоралари кўрилмоқда, — деди Шавкат Мирзиёев.

Иқтисодиёт тармоқларида фаоллик тикланмоқда. Мисол учун, охириги ҳафтада тадбиркорлик субъектлари томонидан электр энергияси истеъмоли 13 фоизга қўпайган. Шунингдек, кейинги икки ҳафтада биржада цемент савдоси олдинги ойнинг шу даврига нисбатан 104 минг тоннага, ёқилғи маҳсулотлари 74 минг тоннага, қурилиш ойнаси 60 минг квадрат метрга ошган.

Эпидемиологик ҳолатдан келиб чиқиб, ҳудудларни "яшил", "сарик" ва "қизил" зоналарга ажратган ҳолда, 110 мингга яқин тадбиркорлик субъектларини фаолиятга руҳлат берилди, 600 мингдан зиёд киши иш жойига қайтди.

Умуман, сўнгги икки ойда пандемиянинг

аҳоли турмуш тарзи ва иқтисодиёт тармоқларига таъсирини юмшатиш бўйича Президентнинг 12 та фармон ва қарори қабул қилинди. Бунинг натижасида 500 мингдан зиёд тадбиркорлик субъекти ва 8 миллиондан ортиқ фуқарога қарийб 30 триллион сўмлик имтиёз ва преференциялар берилди.

18 май куни давлатимиз раҳбарининг "Коронавирус пандемияси даврида аҳоли ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш бўйича навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони қабул қилинди. Хужжатга мувофиқ, 500 мингдан ортиқ тадбиркорлик субъекти ва 100 мингга яқин аҳолига қўшимча 1,7 триллион сўмлик қўмак берилди.

— Қанчалик оғир бўлмасин, нима шароит яратиш зарур бўлса, барчасини қилдик. Энди иқтисодиёт ва инвестиция комплекслари, сектор раҳбарлари қуйи тизимда ушбу имтиёزلарнинг ҳар бир тадбиркор ва фуқарога етиб боришини таъминлаш керак, — деди Президент.

Республика комиссиясига соҳалар ва ҳудудлардаги эпидемиологик вазиятдан келиб чиқиб, қолган тадбиркорлик субъектлари фаолиятга ҳам босқичма-босқич руҳлат бериш вазифаси қўйилди. Шу билан бирга, ҳозирги вақтда мамлакатимизнинг 38 та тумани "қизил" зонада қолаётгани боис карантин қоидаларига қатъий амал қилиш талаб этилади.

Пандемия тўғрисида камбағал аҳоли ва ишсизлар сони ошishi, оилалар даромади камайishi тайин. Шу сабабли қисқа

фурсатда янги иш ўринлари яратиш учун кичик бизнес ва оилавий тадбиркорликни фаол қўллаб-қувватлаш зарур.

Йиғилишда бу борадаги қўшимча чора-тадбирлар ва устувор вазифалар муҳокама қилинди. Аввало, тадбиркорлар ҳуқуқлари қаролатлари ва мулк дахлсизлигини таъминлаш масаласига жиддий эътибор қаратилди.

— Барча ҳокимларни огоҳлантираман. Бирорта тадбиркорнинг мулк ноконуний олиб қўйилса, ҳоким фақат ишдан кетиш билан қутулмайди, балки қонун олдида жавоб беради, — дея таъкидлади Шавкат Мирзиёев.

Мутасадди идораларга мулк дахлсизлигини бузганлик учун жавобгарликни кучайтириш, мулкни компенсация қилиш бўйича тадбиркорлар фойдасига чиқарилган суд қарорлари ижросини тўлиқ таъминлашга доир кўрсатмалар берилди.

Президентимиз топшириғига кўра, тадбиркорлик муҳити ҳар бир туман ва шаҳар кесимида ойма-ой таҳлил ва ҳулоса қилиб борилади. Шунингдек, Бизнес-омбудсман тадбиркорлар ҳуқуқи ва мулк дахлсизлигини бузган туман ва шаҳар ҳокимлари тўғрисида ҳукуматга маълумот киритиб боради. Вазирлар Маҳкамаси тадбиркорлар муаммосини ҳал қилмаган, улар билан етарли даражада ишламаган шаҳар ва туман ҳокимларининг вазовимизга лойиқлиги масаласини кўриб чиқади.

Давоми 2-бетда

Муносабат

ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАР — ЭНГ МУҲИМ МЕЗОН

Юртимиз серхосил бог-роғлари, полиз маҳсулотлари билан дунёга машҳур. Ўзбекистон шароитида етиштирилган мева-сабзавотлар бебаҳо хусусиятлари, саломатлик учун фойдали микроэлементлар ва турли биологик моддаларга бойлиги билан ажралиб туради. Уларга хориж бозорида ҳам талаб ортиб борапти. Буни мазкур соҳанинг экспорт ҳажми 1,4 миллион тоннадан ортиб, 2016 йилга нисбатан 1,5 баробар ўсишга эришилгани ҳам яққол кўрсатиб турибди.

Давоми 2-бетда

САРДОБАЛИК КАМОЛАГА ДОКТОРЛИК ДИПЛОМИ ТОПШИРИЛДИ

Президентимиз Шавкат Мирзиёев жорий йил 15 май куни Сирдарё вилоятига ташрифи чоғида Мирзаобод туманида талафотдан жабрланган аҳоли билан учрашиб, суҳбат қурган эди. Мазкур суҳбатда Гулистон давлат университети 3-босқич докторанти Камола Абборхонова ҳам иштирок этиб, ўз фикр-мулоҳазаларини билдирди.

Камола "Бошлангич синф ўқувчиларини инновацион ёндашув асосида миллий руҳда тарбиялашнинг педагогик асосларини такомиллаштириш" мавзусидаги илмий тадқиқотини яқунлаганлигини айтиб ўтди.

Президентимиз Камоланинг илмий изланишларини инновацион асосида илмий тадқиқотини яқунлаганлигини айтиб ўтди.

Гулистон давлат университети кичик мажлислар залида Сирдарё вилояти Мирзаобод тумани Навбаҳор қишлоғида тутилган Камола Абборхоновага докторлик дипломинини топширишга бағишланган тантанали тадбир бўлиб ўтди.

Камола Абборхонова Гулистон шаҳридаги 2-педагогика коллежиди ўқиган. Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети "Бошлангич таълим" йўналиши бўйича магистратурада ва докторантурада таълим олган.

У ижодий фаоллиги ва илмий изла-

нишлари натижасида 2014 йил Навоий номидаги давлат стипендияси соҳибаси бўлган.

Тадбирда Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети ҳузуридаги илмий даражалар берувчи илмий кенгаш аъзолари масофадан туриб иштирок этди. Диссертант ўз тадқиқотлари натижасини Гулистон давлат университетидан туриб баён қилди.

Ҳимояга оид барча жараёнлар рақамли технологиялар асосида ташкил этилди. Диплом топшириш маросимида профессор ва ўқитувчилар сўзга чиқиб, Каборхонованинг докторлик ишини юқори баҳолади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси раиси Аҳмадбек Юсупов Камола Абборхоновага тантанали равишда фан докторлиги дипломинини топширди.

— Бу ёш олиманинг илмий иши умумий ўрта таълим стандартларига тў-

лиқ жорий этилади, — деди Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси раиси Аҳмадбек Юсупов. — Яна бир муҳим жиҳати, мамлакатимизда илк бор Президентимиз ташаббуси билан тарбия фанлари жорий этилди. Ҳозир амалиётга жорий қилинадиган 1-4-синфлар учун тарбия фанида бу олиманинг илмий ишлари тўлиқ татбиқ этилади.

— Мирзаобод туманидаги мактабда таҳсил олган бу қизимиз докторлик диссертациясини онлайн шаклда ҳимоя қилгани илм-фан соҳасидаги яна бир муҳим янгилик бўлди, — деди Гулистон давлат университети профессори Равшан Маҳмудов. — Бу, Президентимиз томонидан яратилган шароит ва илм-фан соҳасига берилган эътиборнинг яна бир юксак намунасидир.

— Очиғини айтсам, ушбу қутилмаган воқеа ҳаётимизда янги саҳифани очиб берди, — дейди Камола Абборхонова. — Чунки Юртбошимизнинг олим сифатида олимларга яратилган имкониятлари биз учун катта бахт. Юксак муқофот мени келажақда янада чуқурроқ изланишга, илм-фанда янгиликлар қилишга ундайди. Бундай катта ғамхўрлик ва эътибор учун

давлатимиз раҳбаридан чексиз миннатдорам.

Илгирма саккиз ёшли янги фан докторига вилоят ҳокимлигининг қимматбаҳо совғалари ҳамда гулдасталар тақдим қилинди.

Фан ва ҳаёт

ЯДРОВИЙ ТИББИЁТ

УНГА ҚАЙСИ СОҲАЛАРДА ТАЛАБ ОРТМОҚДА?

Бутун дунё пандемияга қарши курашаётган бутунги даврда ядровий тиббиётнинг аҳамияти ва нуфузи янада ортди. Ҳозирги кунда Ўзбекистон Фанлар академияси Ядро физикаси институти жамоаси ўз илмий фаолияти доирасида турли маҳсулотлар (тиббиёт, фармацевтика, қишлоқ хўжалиги, озиқ-овқат маҳсулотлари)га радиациявий ишлов бериб, зарарсизлантиришда ҳам илмий ва амалий натижаларга эришмоқда.

Давоми 5-бетда

2016-2019 йиллар давомида ялпи қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ҳажми — **171,2** фоизга, жумладан, мева-сабзавотчилик — **172,6** фоизга, чорвачилик маҳсулотлари — **170** фоизга, ўрмон ва балиқчилик маҳсулотларини ишлаб чиқариш — **177,5** фоизга ошди.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги органик маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва мақбул қишлоқ хўжалиги амалиёти (Global G.A.P.) доирасидаги барча манфаатдор ташкилотлар фаолиятини мувофиқлаштириш ва тартибга солиш бўйича ваколатли давлат органи ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

"ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МАҲСУЛОТЛАРИНИНГ СИФАТ ВА ХАВФСИЗЛИК КЎРСАТКИЧЛАРИ ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАРГА МУВОФИҚЛИгини ТАЪМИНЛАШГА ДОИР ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА"ги фармони қабул қилинди

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ:

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан биргаликда Тошкент давлат аграр университетида "Органик қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш, сақлаш ва қайта ишлаш" йўналишида мутахассислар тайёрлаш учун ўқув-услубий материалларни ишлаб чиқади ва 2021-2022 ўқув йилидан бошлаб ушбу йўналишда талабалар қабул қилишни йўлга қўйди.

2021 йил 1 январга қадар қишлоқ хўжалиги йўналишидаги илмий-тадқиқот институтларида мавжуд лабораторияларни замонавий юқори технологик асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш ва бирламчи органик уруғ етиштирувчи хўжаликлар фаолиятини йўлга қўйди.

"ЎЗСТАНДАРТ" АГЕНТЛИГИ 2020 ЙИЛ 1 СЕНТЯБРГА ҚАДАР ISO 28000 «ЕТКАЗИБ БЕРИШ ЗАНЖИРИДА ХАВФСИЗЛИКНИ БОШҚАРИШ ТИЗИМЛАРИ» ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАРИ СЕРИАЛАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛАДИ.

2020 йил 31 декабрга қадар Жаҳон банкнинг қишлоқ хўжалигини модернизациялаш ва рақобатбардорлигини ошириш бўйича кредит маблағлари ҳисобидан "Қишлоқ хўжалигида стандартлаштириш маркази" давлат унитар корхонаси қошида Organic ва Global G.A.P. халқаро стандартлари талабларига мувофиқ комплекс синов лабораторияси мажмуасини ташкил этиш чораларини кўради.

Ўзбекистон Республикаси Инновацион ривожланиш вазирлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги билан биргаликда икки ой муддатда органик маҳсулотларини етиштириш (ишлаб чиқиш), қайта ишлаш, сақлаш ва кадоклашга ҳамда органик уруғчиликни ривожлантиришга йўналтирилган беш йиллик давлат илмий-техник дастурларини ишлаб чиқади ва лойиҳаларни таъловлар асосида шакллантиради.

Қарор ва ижро

ДОРИВОР ЎСИМЛИКЛАР КЛАСТЕРИ

**Илм-фан ва ишлаб
чиқариш интеграцияси
асосида ташкил этилади**

Статистик маълумотларга кўра, мамлакатимизда маҳаллий флорага мансуб 4,3 минг турдан ортиқ ўсимликлнинг 750 тури доривор ҳисобланиб, улардан 112 таси илмий тиббиётда фойдаланиш учун рўйхатга олинган, шундан 70 тури эса фармацевтика саноатида фаол қўлланиб келинмоқда. Фармацевтика саноатининг бу йўналишдаги экспорт салоҳияти ортиб борапти. Масалан, қайта ишланган доривор ўсимликлардан олинган маҳсулотлар экспорти 2019 йилда 48 миллион АҚШ долларини ташкил этган.

Давоми 2-бетда

ЎЗИНИ ЎЗИ БАНД ҚИЛГАН АҲОЛИ ДАРОМАД СОЛИҒИДАН ОЗОД ЭТИЛАДИ

► Бошланиши 1-бетда

Ўзини ўзи банд қилаётган, қўлида касб-ҳунари бор одамларга муносиб шароит яратиш мақсадида янги тизим жорий этилиши белгиланди. Яъни, сартарош, этикдўз, новвой, темирчи, дурадгор, тикувчи, таксист, таржимон, дизайнер, компьютер дастурчиси каби ўзини ўзи банд қилган 60 дан зиёд касб эгалари даромад солигидан озод қилинади. Мазкур имтиёздан фойдаланиш учун телефон орқали солиқ идораларини хабардор қилиш kifoya. Илгор хорижий тажриба асосида бундай фуқароларни рўйхатга олиш ва ҳисобини юритиш бўйича мобиль илова ишлаб чиқилади.

Маълумки, йил бошида хусусий нотариуслик фаолиятига рухсат берилгани натижасида 617 та давлат нотариуси хусусий бўлди ва бюджетдан берилаётган 200 миллиард сўм иқтисод қилинди.

Худди шунингдек, ҳозирги кунда давлат идоралари кўрсатаётган кадастр ҳужжатларини тайёрлаш, ер ажратишда топосуратга олиш каби хизматлар хусусий секторга ўтказилса, минглаб янги иш ўринлари яратилади.

Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги ҳамда Адлия вазирлиги аниқ ҳисоб-китоб асосида, хусусий секторга ўтказиш мумкин бўлган давлат хизматлари рўйхатини шакллантириш юзасидан топшириқлар берилди.

Карантин даврида кўпгина ташкилотлар тўлов қобилиятини йўқотиб, банкротлик ёқасига келиб қолиши мумкин. Шу сабабли, корхонага санация қўлланилса, унинг солиқ ва бошқа тўловлардан қарздорлиги карантин тугаганидан кейин ундирилиши мумкинлиги белгиланди.

Ўзини ўзи банд қилаётган, қўлида касб-ҳунари бор одамларга муносиб шароит яратиш мақсадида янги тизим жорий этилиши белгиланди. Яъни, сартарош, этикдўз, новвой, темирчи, дурадгор, тикувчи, таксист, таржимон, дизайнер, компьютер дастурчиси каби ўзини ўзи банд қилган 60 дан зиёд касб эгалари даромад солигидан озод қилинади.

олиб ташланиши кераклигини таъкидлади. Марказий банкка кичик бизнес ва оилавий тадбиркорлик субъектларига кредит бериш шартларини соддалаштириш бўйича топшириқ берилди.

Махсулотларга талабни қучайтириш учун савдо фаолиятини рағбатлантириш, аҳолининг истеъмол қобилиятини ошириш мақсадида истеъмол кредитлари беришни кенгайтириш лозимлиги қайд этилди.

Йиғилишда тижорат банклари олдидаги вазифаларга ҳам тўхталиб ўтилди.

Халқ қабулхоналари ва Бош вазир қабулхоналарига келган мурожаатларнинг 55 фоизи банк кредитлари билан боғлиқ экани бу борадаги муаммолар кўламини кўрсатади. Чунончи, банк хизматлари бўйича тадбиркорлар мурожаатлари Миллий банкда 10 фоиз, Микрокредитбанкда 11 фоиз, Агробанкда 13 фоиз ижобий ҳал қилинган, холос.

Президентимиз банк фаолиятига миқозларга хизмат кўрсатиш сифатида қараб баҳо берилишини алоҳида қайд этди.

Тижорат банклари кичик бизнес ривожига муҳим бўгин экани, шунинг учун ҳар бир тумандаги “Ўшиш нукталари”га маблағ йўналтириб, тадбиркор ва фуқароларни қўллаб-қувватлаши зарурлиги таъкидланди.

Йиғилишда тадбиркорлар билан ишлашда сусткашликка йўл қўйган айрим туман ва шаҳар ҳокимларини вазифасидан озод қилиш бўйича кўрсатма берилди.

Мутасаддилар йиғилишда муҳокама қилинган масалалар ижросини ташкил этиш юзасидан ахборот берди.

ЎЗА

Муносабат

ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАР = ЭНГ МУҲИМ МЕЗОН

► Бошланиши 1-бетда

Кейинги йилларда ер ва сув ресурсларидан самарали фойдаланиш, махсулот ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш ва экспорт географиясини кенгайтириш бўйича изчил ислохотлар амалга оширилмоқда. Рақамларга мурожаат қиладиган бўлсак, 2016-2019 йиллар давомида ялпи қишлоқ ҳўжалиги махсулоти ҳажми 171,2 фоиз, жумладан, мева-сабзавотчилик 172,6 фоиз, чорвачилик махсулотлари 170 фоиз, ўрмон ва балиқчилик махсулотларини ишлаб чиқариш 177,5 фоиз ошганини кўришимиз мумкин.

Шу билан бирга, Президентимизнинг кўни кеча эълон қилинган “Қишлоқ ҳўжалиги махсулотларининг сифат ва хавфсизлик кўрсаткичлари халқаро стандартларга мувофиқлигини таъминлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармониди таъкидланганидек, жаҳон бозорида махсулотларга қўйилган сифат ва хавфсизлик талабларининг тобора қучайиб бориши юртимизда етиштирилаётган махсулотларнинг халқаро бозорлардаги ўрнини мустаҳкамлаш учун қўшимча чоралар қўришни талаб қилимоқда. Бу, ўз навбатида, Organic ва Global G.A.P. халқаро стандартлари талабларига мувофиқ махсулот ишлаб чиқариш, тартибга солиш ва мувофиқлаштириш тизимларини ривожлантириш, қишлоқ ва ўрмон ҳўжалиги махсулотларининг сифат ва хавфсизлик кўрсаткичларини яхшилаш, экспорт географиясини кенгайтириш, шунингдек, мамлакатимизнинг органик махсулот ишлаб чиқариш салоҳиятидан тўлиқ фойдаланишни кун тартибига қўймоқда.

Фармон билан Ўзбекистон Республикасида органик қишлоқ ҳўжалиги ва органик озиқ-овқат махсулотлари ишлаб чиқаришни ривожлантириш концепцияси, уни амалга ошириш бўйича “йўл харитаси”, 2020-2025 йилларда мақбул қишлоқ ҳўжалиги амалиёти (Global G.A.P.) халқаро стандарти талаблари бўйича сертификатланадиган ер майдонларининг асосий экспортбоп экин турлари бўйича прогноз кўрсаткичлари, ўрмон, пахта-тўқимачилик, сайёҳлик каби соҳаларнинг бу борадаги амалий чора-тадбирлар режалари тасдиқланди.

Шу ўринда жорий этилиши кўзда тутилаётган халқаро стандартларнинг моҳияти ва унинг аҳамияти нимада, деган саволга аниқлиқ киритиш жоиз. Мутахассислар фикрича, Global G.A.P. етиштирилган қишлоқ ҳўжалиги махсулотлари хавфсизлигини, мавжуд сифат ва техник талабларга мос келишини таъминлаш учун тан олинган халқаро стандартлар тизими бўлиб, Европа ва дунёнинг бошқа бозорларига махсулотларни экспорт қилишда ишонч ёрлиги вазифасини ўтайди. Ҳозир дунёнинг қўллаб-қувватлаётган 700 мингдан зиёд ишлаб чиқарувчи ана шундай сертификатга эга. Organic тизими эса махсулотларнинг кимёвий ишловларсиз табиий тарзда тайёрлангани ҳақида ахборот беради.

Айни кунда мамлакатимизда мева-сабзавот етиштирувчи 39 та корхона Global G.A.P. стандарти талабларига мувофиқ сертификатлар асосида иш юритмоқда, — дейди “Ўзстандарт” агентлиги матбуот хизмати раҳбари Абдурауф Расулов. — Яна 14 та ишлаб чиқариш субъекти бу талабларга ўтишга ҳозирлик қўрляпти. Ўтказилган семинар ва бошқа тадбирлар натижаси ўларок, халқаро стандартни жорий қилишни мақсад қилган корхоналар сон 184 тани ташкил этади.

Бу, албатта, жуда кам. Сертификат эгалари сонини қўлайитириш, ўз навбатида, қўлай шароит ва самарали тизимни яратишни тақозо этади.

Шу боис, фармонда Қишлоқ ҳўжалиги вазирлигига “Ўзстандарт” агентлиги билан биргаликда икки ой муддатда органик қишлоқ ҳўжалиги ва озиқ-овқат махсулотлари ишлаб чиқаришни ихтиёрий сертификатлашдан ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомни тайёрлаш вазифаси қўйилган, — дейди “Ўзстандарт” агентлиги бошқарма бошлиғи Асқарали Асқаров. — Ҳамкор вазирлик ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда Кодекс алиментарий комисси стандартлари талабларига мувофиқ

Европа Иттифоқи билан савдо фаолиятини жадаллаштириш бўйича 2020–2024 йилларга мўлжалланган чора-тадбирлар дастурлари режасини ишлаб чиқишимиз зарур бўлади. Шунингдек, 2020 йил 1 сентябрга қадар ISO 28000 “Етаказиб бериш занжирда хавфсизлигини бошқариш тизимлари” халқаро стандартлари серияларини қабул қилиш вазифалари ҳам белгиланган. Бу ҳужжатларнинг жорий этилиши халқаро меъёрий талаблар асосида иш юритадиган корхоналарнинг ошишига ҳуқуқий ва амалий замин ҳозирлайди.

— Фармонга мувофиқ, Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги органик махсулотларини ишлаб чиқариш ва мақбул қишлоқ ҳўжалиги амалиёти (Global G.A.P.) доирасидаги барча манфаатдор ташкилотлар фаолиятини мувофиқлаштириш ва тартибга солиш бўйича ваколатли давлат органи деб белгиланган, — дейди Қишлоқ ҳўжалигида стандартлаштириш маркази директори Анвар Жуманов. — Вазирлик зиммасига барча манфаатдор идоралар, ҳокимликлар, ҳўжалик юритувчи субъектлар ва тадбиркорларнинг халқаро меъёrlарга доир фаолияти бўйича зарурий маълумотларни олиш, органик махсулот ва хомашёни ишлаб чиқариш, қайта ишлаш, ташши, сақлаш, сотиш ва сертификатлаш билан шўгулланувчи ҳўжалик субъектлари фаолиятининг эквивалентлигини баҳолаш ва авторизациялаш тизимини яратиш ҳуқуқи берилди. Шу билан бирга, 2020 йил 1 октябрга қадар “Органик қишлоқ ҳўжалиги махсулотларини етиштириш тўғрисида”-ги қонун лойиҳасини тайёрлаш ишларига бош-қош бўлади.

Фармонда вазирлик тузилмасида Органик ишлаб чиқариш ва мақбул қишлоқ ҳўжалиги амалиётининг ривожлантириш бошқармасини, Қишлоқ ҳўжалигида стандартлаштириш маркази ҳузурида Organic ва Global G.A.P. халқаро стандартлари талабларига мувофиқ комплекс синов лабораторияси мажмуасини ташкил этиш, **2021 йил 1 январга** қадар қишлоқ ҳўжалиги йўналишидаги илмий-тадқиқот институтларидаги мавжуд лабораторияларни замонавий юқори технологик асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш ва бирламчи органик уруғ етиштирувчи ҳўжаликлари фаолиятини йўлга қўйиш каби вазифалар ҳам ўз ифодасини топган. Тошкент давлат аграр университетига “Органик қишлоқ ҳўжалиги махсулотларини етиштириш, сақлаш ва қайта ишлаш” йўналишида мутахассислар тайёрлаш учун ўқув-услубий материаллар ишлаб чиқарилади ва 2021-2022 ўқув йилидан бошлаб ушбу йўналишда талабалар қабул қилиш йўлга қўйилади.

— Президентимизнинг мазкур фармони ижросини таъминлаш ва қишлоқ ҳўжалиги махсулотларини етиштириш, сақлаш ва қайта ишлаш” йўналишида мутахассислар тайёрлаш учун ўқув-услубий материаллар ишлаб чиқарилади ва 2021-2022 ўқув йилидан бошлаб ушбу йўналишда талабалар қабул қилиш йўлга қўйилади.

— Президентимизнинг мазкур фармони ижросини таъминлаш ва қишлоқ ҳўжалиги махсулотларини етиштириш, сақлаш ва қайта ишлаш” йўналишида мутахассислар тайёрлаш учун ўқув-услубий материаллар ишлаб чиқарилади ва 2021-2022 ўқув йилидан бошлаб ушбу йўналишда талабалар қабул қилиш йўлга қўйилади.

— Президентимизнинг мазкур фармони ижросини таъминлаш ва қишлоқ ҳўжалиги махсулотларини етиштириш, сақлаш ва қайта ишлаш” йўналишида мутахассислар тайёрлаш учун ўқув-услубий материаллар ишлаб чиқарилади ва 2021-2022 ўқув йилидан бошлаб ушбу йўналишда талабалар қабул қилиш йўлга қўйилади.

— Президентимизнинг мазкур фармони ижросини таъминлаш ва қишлоқ ҳўжалиги махсулотларини етиштириш, сақлаш ва қайта ишлаш” йўналишида мутахассислар тайёрлаш учун ўқув-услубий материаллар ишлаб чиқарилади ва 2021-2022 ўқув йилидан бошлаб ушбу йўналишда талабалар қабул қилиш йўлга қўйилади.

Абдурауф ҚОРЖОВОВ,
иқтисодий шарҳловчи

Қарор ва ижро

ДОРИВОР ЎСИМЛИКЛАР КЛАСТЕРИ

илм-фан ва ишлаб чиқариш интеграцияси асосида ташкил этилади

► Бошланиши 1-бетда

Кластер тизими қўлланилаётган тармоқлар қаторига эндиликда доривор ўсимликлар соҳаси ҳам киритилди. Президентимизнинг 2020 йил 10 апрелдаги “Ёввойи ҳолда ўсувчи доривор ўсимликларни муҳофаза қилиш, маданий ҳолда етиштириш, қайта ишлаш ва мавжуд ресурслардан оқилна фойдаланиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорига мувофиқ, жорий йил 1 майдан бошлаб доривор ўсимликларни етиштириш, сақлаш, билрамчи ёки чўқур қайта ишлаш кластерлари ташкил этилиши белгиланди.

ЎСИМЛИК КЛАСТЕРИ ҚАНДАЙ ЙЎЛГА ҚЎЙИЛАДИ?

Бу саволга Ўзбекистон Фанлар академияси Навоий бўлими олимларининг фаолияти мисолида жавоб изласак. Сабаби, Нурота туманининг чекка қишлоқларида ана шу тажриба муваффақиятли йўлга қўйилмоқда.

— Биринчи босқичда доривор ўсимликлар етиштириш фермер ҳўжаликлари ва қишлоқ жойлардаги аҳолининг томорқасида шартнома асосида амалга оширилади, — дейди Ўзбекистон Фанлар академияси Навоий бўлими раиси Абдураззоқ Мирзаев. — Шартномада етиштирилган доривор ўсимликларни бугунги бозор талабидан келиб чиқиб, келишилган нархларда сотиб олишни кластер ўз зиммасига олади. Бунда кластер томонидан доривор ўсимликларнинг қайсидир турини экиш истиғини билдирган фермер ва томорқа эгалари ушбу доривор ўсимликлар уруғлари, экиш ва парваришлаш агротехникаси тўғрисидаги услубий-амалий қўлланмалар билан таъминланади. Бундан ташқари, Навоий бўлими олимлари томонидан экилган доривор ўсимликлар ўшиш жараёнининг доимий мониторингинг видеокузатув асосида ва бевосита жойларга чиққан ҳолда олиб борилади ҳамда мутахассислар хабаротлар калыкуляцияси ишлаб чиқилган ҳужжатлар нархлар шартнома асосида доривор ўсимликларни етиштириш режалаштирган фермерлар ва томорқа эгаларига тақдим этилади. Агар доривор ўсимликларни етиштириш режалаштирган фермер ва томорқа эгасида маблағга эҳтиёж бўлса, кластер томонидан таъминлаб берилади.

Албатта, бунда ажратилган маблағ фермер ва томорқа эгалари томонидан шартнома асосида етиштирилган ҳосилнинг сотиб олиниш нархидан чегирли қолинади.

Кластер ташкил этилгандан кейинги иккинчи босқичда бевосита кластернинг ўзига 50 гектар ер майдони олинади ва 100 фоиз етиштирилган ҳосилни қайта ишлаш йўлга қўйилади.

КЛАСТЕР ЭКСПОРТГА ҲАМ КўМАКЛАШАДИ

Қарорда таъкидланганидек, доривор ўсимлик етиштирувчилар билан махсулотни харид қилиш бўйича шартномалар тузиш, уларни уруғлик, минерал ўғитлар, техника, ёқилги ва бошқа воситалар билан таъминлаш, ихтисослаштирилган ҳудудлар

да доривор ўсимликларни етиштириш, уруғликлар ва қўчатлар тайёрлаш, босқичма-босқич плантациялар ташкил этиш кластернинг асосий вазифалари сирасига киради.

Демак, доривор ўсимликлар кластери фаолиятида илм-фан ва ишлаб чиқариш жараёнларининг интеграциялашуви ўз ифодасини топади. Деҳқон ернинг тилини тушунади, ўсимлик етиштиришнинг халқона ва синалган усулларини билади. Аммо уларнинг барчаси ҳам шифобахш ўсимликларнинг таснифи-ю, уни ишлаб чиқаришдаги замонавий фан ютуқларидан хабардор бўлавермайди. Шундан келиб чиқиб, кластерлар зиммасига доривор ўсимликларни етиштириш ва уруғчилигини ташкил этишда илгор илм-фан ютуқларини қўллаш, халқаро ташкилотлар билан ўзаро фаол ҳамкорлик қилиш ва соҳага босқичма-босқич инновацион ечимлар (ноу-хау) жорий этиш, хорижий компаниялар инвестициялари ҳамда илгор технологияларини жалб қилиш каби масалалар ҳам юкланган.

Ундан ҳам қувонарлики, кластер доривор ўсимликлар ва улардан олинадиган махсулотларга бўлган ички бозор талабини ўрганиш билан бирга экспорт қилишда ҳам деҳқонга қўмакчи бўлади.

Фойда 3 МИЛЛАРД Сўмдан ОШАДИ!

— Навоий бўлими олимлари томонидан фермерлар ва томорқа эгалари билан ҳамкорликнинг ушбу усулида 50 гектар майдонда доривор ўсимликлар етиштириш мўлжалланмоқда, — дейди Абдураззоқ Мирзаев. — Бу майдонга топинамбур, мойчечак, амарант, қора седана, кунжут, тирноқул, арпабодиён, наъматак (экин майдонларини атрофига), аччиқ бодом каби шифобахш ўсимликлар экилади. Тахминий ҳисоб-китобларимизга кўра, 10 гектар ерга экилган топинамбурдан 200 тонна, 10 гектар мойчечакдан 4 тонна, 10 гектар амарантдан 15 тонна, 5 гектар кунжутдан 3 тонна тонна ҳосил олишимиз мумкин. Агар олинган ҳосилнинг 50 фоизи қайта ишланса, яъни тозаланиб, қуритилиб, қадоқланиб, ёр олиш ускуналарида ёғи ажратиб олинса, бундан келадиган фойда тахминан 3 миллиард сўмдан кўпроқини ташкил этади.

ҚАЙТА ИШЛАШ ЎН БАРОБАР Фойда ДЕГАН

Етиштирилган доривор ўсимликларни хомашё ҳолида сотиш билан уни қайта ишлаб, тайёр махсулот кўринишида истеъмолчига етказиб бериш ўртасидаги молиявий тафровутни мойчечак мисолида кўриш мумкин.

— Бугунги кунда мойчечакнинг қуритилган ҳолдаги гулининг бир килограммини қайта ишловчиларга 25-35 минг сўмга сотиш мумкин, — дейди қишлоқ ҳўжалиги фанлари бўйича фалсафа доктори, ЎзФА Навоий бўлими ёш олимлар кенгаши раиси Шахноза Қодирова. — Ваҳоланки, дорихоналарда мойчечакнинг кичик 2 граммлик пакетчаларда қадоқланиб, ўн донаси жойлаштирилган картон қўти идишдаги сотилиш баҳоси 5-6 минг сўмдир. Бундай

пакетларда қадоқланган 1 килограмм мойчечакнинг нархи 250-300 минг сўмни ташкил этмоқда. Бундан кўриниб турибдики, хомашё ҳолида сотиладиган махсулот билан қайта ишланган, тўғридан-тўғри истеъмол қилиш ҳолига келтирилган, хариддоригр махсулотнинг нархи ўртасидаги фарқ ўн баробар.

ҚАЙТА ИШЛАШДАН ФЕРМЕРГА НИМА Фойда?

Қайта ишлаб сотишнинг фойдаси ҳақида гап кетганда, бу жараёнда фермер ёки томорқа эгаси қандай манфаатдор бўлади, деган савол туғилади. Навоий бўлими мутасаддиларининг айтишича, фермер ва томорқа эгалари хомашёдан кейинги — қайта ишлаш жараёнидаги харажатлар қопланганидан сўнг тайёр махсулотлар сотилишдан олинган фойданинг эглик фоизигача шерик бўлишлари мумкин. Демак, олимлар ва фермерлар ҳамда томорқа эгаларининг бундай одилона ҳамкорлигидан сифатли махсулот етиштирувчилар ҳам манфаатдор бўлиб, бир килограмм мойчечак учун 25 минг сўм эмас, балки 100 минг сўмдан даромад олади.

— Олдимизда турган асосий масалалардан бири кластер фаолиятини йўлга қўйишга кетадиган дастлабки маблағни топишдир, — дейди Абдураззоқ Мирзаев. — Бунда Инновацион ривожланиш вазирлиги томонидан эълон қилинган грантлар, банклар томонидан ажратиладиган имтиёзли кредитлар ёки вилоятдаги тадбиркор ва фермерларнинг молиявий қўмағига таянамиз. Юртимиз иқтисодий ривожига ҳисса қўиш билан бирга қишлоқ жойлардаги аҳолининг томорқаларини даромад манбаига айлантиришга илмий ёндашувини қучайтириш ҳамда бу соҳада тажрибага ва бугунги кунда доривор ўсимликларни чўқур қайта ишлаш имконияти эга бўлган ЎзФА Ўсимлик моддалари кимёси институти билан самарали ҳамкорлик қилиш ҳам режалаштирилмоқда.

ТАРИХ ВА ХУЛОСА

Интернет мабғаларида келтирилишича, қадимда Жанубий Америка ҳиндулари касал бўлиб қолган пума (ёввойи мушук)нинг қандайдир дарахт пўстлогини ғажинини сезиб қолишган. Кейинчалик хиндулар бу дарахт пўстлогига қайнатмаси билан безақдан азоб чекаётган кишиларнинг дивонаб кўрган. Шу йўсинда хин дарахтининг шифобахш хусусияти кашф этилган. Ушбу дарахт пўстлогидан олинадиган хинин бутун дунёда безақка қарши дори сифатида ишлатилади. Лекин инсон ҳамма вақт ҳам хайвонга эргашмай, доривор ўсимликларни ўзи излаб топишга киришган. Шу тариқа табиатнинг шифобахш неъматлари чўқур ўрганила бошланган.

Ҳозир кўпгина шифобахш ўсимликлар тиббиётда қўлланилади. Мамлакатимизда ёввойи ҳолда ўсадиган доривор ўсимликлар кўп. Ўрмонларда ўсадиган марваридгулдан юрак касаллиги дори си тайёрлана, ўрмон этаги ва нам ўтлоқ ерларда ўсадиган валериана ўсимлигидан тинчлантирувчи дори олинади. Қисқаси, табиатда ўсадиган доривор ўсимликларнинг ҳар бири ўзига хос хусусиятга эга. Уларни махсус шароитларда устириб, қайта ишлаб сотишни йўлга қўйиш эса экспорт салоҳиятини ошириш билан бирга аҳолига қўшимча даромад манбаини тақдим этиши билан ҳам аҳамиятлидир.

Соҳиба МУЛЛАЕВА,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

Банк тизими

Сўнгги йилларда мамлакатимизда молиявий секторни изчил ислох қилиш жараёнида банк бизнесини юритиш ҳамда ушбу секторда рақобат муҳитини кучайтириш учун зарур ҳуқуқий шарт-шароитлар яратилмоқда. Халқаро стандартларга мувофиқ келадиган ва молиявий соҳага хорижий инвестициялар кiritиш учун жозибador ҳуқуқий муҳитни яратадиган "Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида"ги, "Банклар ва банк фаолияти тўғрисида"ги, "Валютани тартибга солиш тўғрисида"ги ҳамда "Тўловлар ва тўлов тизимлари тўғрисида"ги янгиланган қонунлар қабул қилинди.

МОЛИЯВИЙ ХИЗМАТЛАР КЎРСАТИШДА ИНСОН ИШТИРОКИНИ КАМАЙТИРИШ

тизимга замонавий сервис ечимлари асосида ахборот технологияларини, молиявий технологияларни кенг жорий этиш, ахборот хавфсизлигини лозим даражада таъминлаш — давр талаби

Президентимизнинг жорий йил 12 май кунги эълон қилинган "2020-2025-йилларда Ўзбекистон Республикаси банк тизимини ислох қилиш стратегияси тўғрисида"ги фармони молиявий хизматларнинг оммабоплигини ошириш, банкларнинг ҳудудларга кириб боришини кенгайтириш ва барча аҳоли пунктларида бир хил турдаги хизматлар кўрсатилишини таъминлашга катта ҳисса қўшади. Ҳужжат билан тегишли стратегия ва уни амалга ошириш бўйича йўл харитаси тасдиқланди, улар келгуси беш йил давомида соҳани ўзгартиришнинг концептуал асослари, тамойиллари ва йўналишларини белгилаб берди.

Мухбиримиз Молия вазирлиги Давлат иштирокидаги тижорат банкларини ислох қилишни мувофиқлаштириш департаменти директори Жамшид Абдушукуров билан ушбу ҳужжатнинг аҳамияти, мақсад ва вазифалари, келгусида соҳа ривожига таъсири борасида суҳбатлашди.

— Мазкур стратегияни қабул қилишдан асосий қўзда тутилган мақсад нималардан иборат?

— Бундан банк секторига тўпланган муаммоларни республика молия тизимининг асосий таркибий қисми сифатида ҳал этиш зарурияти пайдо бўлгани билан изоҳлаш мумкин. Жумладан, соҳада давлат иштирокининг ҳаддан ташқари кенглиги, рақобат камлиги, корпоратив бошқарув ва банк хизматларининг замонавий талабларга мос келмаслиги, илгор технологиялар қўлланиши даражасининг пастлиги.

Мазкур ҳужжат "Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили" да амалга оширишга оид давлат дастурида белгиланган вазифалардан келиб чиққан ҳолда банк секторини тубдан трансформация қилишни назарда тутди.

Шунингдек, молия бозорида тенг рақобат шароитларини яратиш, банкларнинг давлат ресурсларига қарамлигини пасайтириш, банкларда хизмат кўрсатишни модернизация қилиш, самарали инфратузилма яратиш, шунингдек, банкларнинг асосий фаолият тури билан боғлиқ бўлмаган функцияларини босқичма-босқич бекор қилиш орқали банк тизимининг самарадорлигини ошириш мўлжалланган.

— Стратегияни тайёрлашда асосий эътибор нималарга қаратилди ҳамда қайси соҳа ва халқаро ташкилотлар экспертлари жалб қилинди?

— Ҳужжатни тайёрлашда асосий эътибор давлат улуши мавжуд тижорат банкларини комплекс трансформация қилиш, банк ишининг замонавий стандартларини, ахборот технологиялари ва дастурий маҳсулотларини жорий этиш, банклардаги давлат акциялари пакетини зарур таъриба ва билимга эга бўлган инвесторларга танлов савдолар асосида сотиш, шунингдек, давлат улуши мавжуд тижорат банклари ва корхоналари бир вақтнинг ўзига ислох қилиш орқали банк секторига давлатнинг улушини камайтириш масалаларига қаратилди.

Ҳужжатни Жаҳон банки экспертлари ёрдамида Молия вазирлиги ва Марказий банк мутахассислари ишлаб чиқди. Улар энг яхши халқаро амалиёт ва ёндашувлари, жумладан, МДҲ ва Шарқий Европа таърибасини ҳисобга олди.

— Урта муддатли ислохотларнинг асосий йўналишлари қандай?

— Бундан, биринчи қалда, секторни қайта қуриш — банкларни ўзгартириш ва хусусийлаштириш, банк назорати бўйича Базел кўмитаси стандартларини, молиявий ҳисоботларнинг халқаро стандартларини ва бошқаларни жорий этган ҳолда қонунчилик базасини такомиллаштириш, миқдорларга йўналтирилган хизматлар, кредитлаш механизмлари ва бизнес жараёнларини автоматлаштириш орқали хизмат кўрсатиш сифатини яхшилаш ва кенгайтириш, кадрлар малакасини ошириш назарда тутилмоқда.

— Давлат ушбу тизимда ўз иштирокини қандай камайтиради?

— Бу ҳаракат ҳужжатнинг энг муҳим таркибий қисмларидан бири. Стратегия Халқаро молия корпорацияси, Европа тикланиш ва тараққиёт банки, Осиё тараққиёт банки каби халқаро молия институтлари(ХМИ)нинг фаол кўмағида давлат банкларининг аксарият қисмида амалга оширилишини назарда тутди.

Энг ижобий таъсирга эришиш учун икки босқич режалаштирилган. Биринчи босқичда халқаро даражадаги маслаҳатчиларни жалб қилган ҳолда ХМИ кўмағида банкларни конвертация қилиш, иккинчи босқичда давлат улушини ушбу бизнесда кўп йиллик ижобий таърибага эга бўлган ва секторга энг янги гояларни, ечимларни ишлаб чиқадиган, жаҳон стандартларига мувофиқ барқарор ишлашини таъминлайдиган стратегик инвесторларга сотиш режалаштирилмоқда.

Хусусан, ҳужжатда ана шу тартиб асосида "Ипотека-банк" АТБ, "Ўзсаноатқурилишбанк" АТБ, "Асака" АТБ, "Алоҳабанк" АТБ, "Қишлоққурилишбанк" АТБ ва "Туронбанк" АТБдаги давлат улушларини босқичма-босқич хусусийлаштириш, бунда биринчи босқичда уларни институционал ўзгартириш (фаолиятини трансформация қилиш), иккинчи босқичда эса давлат акциялари пакетини сотиш назарда тутилмоқда.

— Ҳужжатда Молия вазирлиги ҳузурида давлат улушига эга тижорат банкларини трансформация қилиш ва хусусийлаштириш бўйича Лойиҳа офиси ташкил этилиши белгиланган. Унинг мақсад ва вазифалари нималардан иборат?

— Мазкур Лойиҳа офисининг асосий вазифаси тижорат банкларини трансформация қилиш ва хусусийлаштириш жараёнидаги маслаҳатчи сифатида халқаро консўлтантларни жалб этиш, тижорат банкларини трансформация қилиш, шунингдек, улардаги давлат акциялари пакетини хусусийлаштиришга доир масалаларда халқаро молия институтлари ва салоҳиятли хорижий инвесторлар билан музокаралар ўтказиш ва битимлар тузишдан иборат.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, ушбу ҳужжат банк тизимига замонавий сервис ечимлари асосида ахборот технологияларини, молиявий технологияларни кенг жорий этиш, ахборот хавфсизлигини лозим даражада таъминлаш, шунингдек, молиявий хизматлар кўрсатишда инсон омилли таъсирини камайтириш мақсадларига хизмат қилиши билан аҳамиятлидир.

"Янги Ўзбекистон" мухбири
Лутфулла СУВОНОВ суҳбатлашди.

Чорвачилик

НАСЛЧИЛИК ХЎЖАЛИКЛАРИГА 400 МИНГ ДАН 2 МИЛЛИОН СЎМГАЧА СУБСИДИЯ БЕРИЛАДИ

Ирода ТОШМАТОВА,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

Юртимизда пандемия шароитида фермер хўжаликлари ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш мақсадида қишлоқ хўжалигининг асосий тармоқларидан бири бўлган чорвачилик соҳасига оид яна бир муҳим қарор қабул қилинди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 12 майда "Чорвачилик тармоғига давлат томонидан субсидия ажратишни тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тасдиқлаш тўғрисида"ги мазкур қарори билан 2020 — 2022 йилларда хорижий давлатлардан импорт қилинган наслдор қорамол, қўй ва эчкиларни сотиб олган хўжаликларга ҳамда республикада наслдор қорамолларни етиштирадиган наслчилик субъектларига субсидия бериш тартиби тўғрисидаги низом ҳам тасдиқланди.

ҚАЙСИ СУБЪЕКТЛАРГА БЕРИЛАДИ?

Низомга кўра, эндиликда 2020-2022 йилларда хорижий давлатлардан импорт қилинган наслдор қорамол, қўй ва эчкиларни сотиб олган ҳамда республикада наслдор қорамолларни етиштирадиган наслчилик хўжаликлари, шунингдек, "Ўзбекбаликсаноат" уюшмасига аъзо бўлган балиқчилик хўжаликлари томонидан интенсив усулда етиштирилган ва мамлакатимиз ҳудудига импорт қилинган наслдор она балиқлар, "Паррандасаноат" уюшмасига аъзо бўлган паррандачилик хўжаликлари томонидан импорт қилинган бир кўнлик наслдор ҳўжалар учун давлат томонидан субсидия ажратилади. Мазкур субсидиялар туман (шаҳар) ва вилоят комиссияларининг кўрсатилган талаблар асосида шакллантирилган рўйхати асосида берилади.

— Бугунги кунда чорвачилик маҳсулотларини ишлаб чиқаришнинг асосий қисми шахсий ёрдамчи хўжаликлар ҳиссасига тўғри келади, — дейди "Ўзбекчорванас" агентлиги бошқарма бошлиғи Камолитдин Ҳайдаров. — Шу боис, уларга давлат томонидан субсидия ажратилиши реал секторда сифати кафолатланган чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқарилиши ҳамда наслчилик ишини янада ривожлантиришга олиб келади.

Низомда республикадаги наслчилик хўжаликларига парварсиладиган сотилган наслдор қорамолнинг ҳар бир бошига 1 миллион сўм, хорижий давлатлардан импорт қилинган наслдор қорамолнинг ҳар бир бошига 2 миллион сўм, наслдор қўй ва эчкининг ҳар бир бошига эса 400 минг сўм миқдорда субсидия ажратилиши кўрсатилган.

СУБСИДИЯ ОЛИШ ТАЛАБЛАРИ

Субсидия олиш учун айрим талаблар мавжуд. Хусусан, гўшт ва сут йўналишидаги хўжаликларда импорт қилинган наслдор қорамолларнинг бўғозлик муддати 6 ойгача бўлиши, тирик вазни 450 килограмдан кам бўлмаслиги, туғиш вақтида кутилаётган ёши 3 ойдан кўп бўлмаслиги, зоти мамлакатимизда урчитиладиган қорамол зотларига мос бўлиши лозим. Импорт қилинадиган наслдор қўй ва эчкиларнинг тана тузилиши — мустаҳкам конституцияли ёши 6-18 ойлик, юртимизда урчитиладиган зотларига мос келиши талаб этилади.

Наслчилик хўжаликларида етиштирилган наслдор қорамоллар эса ёши кўпи билан 18 ойгача, лекин 10 ойликдан кам бўлмаган зотдор ургочи ёш қорамол бўлиши, республикада урчитиладиган қорамол зотларига мос ва соф зотли бўлиши зарур.

ҲУЖЖАТЛАР ТЎЛИҚ БЎЛИШИ ЛОЗИМ

Талабдорларга субсидия уларнинг аризалари асосида берилади. Яъни фуқаро хорижий давлатдан наслдор қорамолни олиб келганида ёки наслчилик хўжалигига етиштирилган наслдор қорамолни сотганидан сўнг туман комиссиясига тегишли тартибдаги ариза билан мурожаат қилади. Мазкур аризага бир қатор ҳужжатлар, хусусан, наслдор қорамол, қўй ва эчкининг келиб чиқишини тасдиқловчи ҳужжат нусхаси, уларнинг идентификация базасига киритилганлиги тўғрисида маълумот, наслдор қорамол, қўй ва эчкини сотиб олиш юзасидан тузилган олди-сотди шартномаси, тўлов топшириқномаси ҳамда божхона юк декларацияси нусхасини тўлиқ шаклда илова қилиниши лозим. Талабдорларга қўлайлик яратиш мақсадида ариза ва ҳужжатларни почта алоқаси орқали ёки электрон тарзда жўнатиш имконияти ҳам йўлга қўйилган.

Тартибга кўра, тақдим этилган ҳужжатлар туман комиссияси қотиби томонидан қабул қилинади ва ариза нусхаси қабул қилинган сана кўрсатилган ҳолда субсидия олувчига қайтарилади. Субсидия ажратиш тўғрисида хулоса чиқарилгач, туман комиссияси мазкур хулосага субсидия олувчи томонидан тақдим этилган ариза нусхаси ва унга илова қилинган ҳужжатлар билан бир иш кунинда вилоят комиссиясига юборади. Вилоят комиссияси эса уларни икки иш кунинда Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси ҳузуридаги "Ўзбекчорванас" агентлигига тақдим этади. Агентлик ҳам ҳужжатларни қўриб чиққан, икки иш кунинда субсидия олувчиларнинг тижорат банкларидagi асосий ҳисобварақларига субсидия маблағларини ўтказиб беради.

Талабдорлар фаолият турига қараб, субсидия олиш учун ҳар йили бир маротаба комиссияга ариза бериш ҳуқуқига эга. Аммо олинган субсидияларни мақсадли ишлатиш талаб этилади. Мазкур жараён устидан Молия вазирлиги Давлат молиявий назорати департаменти доимий назорат олиб боради.

Халқ қабулхоналарида

Лутфулла СУВОНОВ,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

Коронавирус пандемияси шароитида аҳоли муаммолари ва мурожаатлари билан ишлаш масаласи янада долзарб аҳамият касб этмоқда.

Шу сабабли Президент Халқ қабулхоналарига келиб тушаётган мурожаатлар назорати ва уларнинг ижроси алоҳида қатъий назоратга олинган.

Халқ қабулхоналарида фуқароларнинг ариза ва шикоятли белгиланган тартибда, ҳолислик таъминоти асосида кўриб чиқилиб, ижобий ҳал этилаётгани мамлакатимизда инсон ҳуқуқ ва манфаатларига олий қадрият сифатида қаралаётганининг яна бир ёрқин ифодасидир.

— Карантин шароитида аҳолига янада қўлайлик яратиш, фуқаролардан келиб тушаётган мурожаатларни қабул қилиш учун "онлайн конференциялар" ва "ишонч телефонлари" ташкил қилинди, — дейди Фарғона тумани Халқ қабулхонаси мудири А.Ҳасанов. — Ҳар бир Халқ қабулхонаси олдида мурожаатлар учун махсус кўтилар ўрнатилди.

Президентнинг Виртуал қабулхонаси ва Халқ қабулхоналарига келиб тушаётган мурожаатлар,

МУАММОЛАР ИЖОБИЙ ЕЧИМ ТОПМОҚДА

карантин эълон қилингунига қадар ўтказилган учрашувларда, сайёр қабулларда, уйма-уй юриш жараёнларида моддий ёрдам сўраб мурожаат қилган фуқаролар (ойиларлар) рўйхатлари шакллантирилиб, карантин вақтида уларга моддий ёрдам, зарурий озиқ-овқат маҳсулотлари ва антисептик воситалар улуқсиз етказилиб келинмоқда.

Шу билан бирга, вилоят Бандлик бош бошқармаси ҳамда туман ва шаҳар Бандлик кўмаклашиш марказлари билан ҳамкорликда оғир аҳволга тушиб қолган, карантин туфайли даромад манбаидан айрилган фуқароларни жамоатчилик асосида маош туланидиган ишга жойлаштириш чоралари кўрилди. Фуқаролардан келиб тушаётган талаб ва тақлифлар асосида секторлар раҳбарлари масъул идора ва ташкилотларни жалб этган ҳолда арзонлаштирилган озиқ-овқат маҳсулотлари, дори-дармон воситаларининг сайёр савдосини бевосита маҳаллалар кесимида йўлга қўйди.

Коронавирус пандемияси сабабли Фарғона вилояти Халқ қабулхонасига келиб тушаётган мурожаатлар эндиликда онлайн тарзда қабул қилинмоқда. Ҳар бир мурожаат ўта қисқа фурсатларда ўрганилиб, ўз ечимини топмоқда.

Фарғона вилоятининг анклава ҳудудларидан ҳисобланган Шоҳимардон ва Ёрдон маҳалла фуқаролар йиғинларидаги аҳолининг карантин даврида туман маркази билан алоқалари узилиб қолди. Ушбу ҳудудларда яшовчи аҳолини ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадида Халқ қабулхонаси сайёр-ҳаракати билан вилоят, туман ҳокимликлари ва ҳокимлар томонидан 124,0 тонна ун, 13,5 тонна ўсимлик ёғи, 200 кг шакар, 400 кг гуруч ва бошқа биринчи эҳтиёж маҳсулотлари аҳолига бепул етказиб берилди.

Бундан ташқари, 3,8 тонна ёнлиги, 534 та сукултирилган газ баллонни, 11,5 тонна ун маҳсулотлари, бир тонна ўсимлик ёғининг арзонлаштирилган сотуви йўлга қўйилди.

Мазкур маҳалла фуқаролар йиғинларида фаолият кўрсатаётган тарбикорлик субъектлари томонидан аҳоли эҳтиёжи учун зарур бўлган барча турдаги маҳсулотларни Ўзбекистон ва Қирғизистон божхона постлари орқали сўний тўсиқларсиз олиб ўтилиши таъминланди.

Халқ қабулхонасига келиб тушаётган аксарият мурожаатлар деҳқон бозорларидаги нарх-наволар, пенсия ва нафақалар тўлови, дезинфек-

циялаш жараёнлари ҳақида бўлиб, масъуллар томонидан уларнинг ечимини топиш чоралари кўрилмоқда.

Мисол учун, Фарғона туманидаги Деҳқонбод маҳалла фуқаролар йиғини аҳолисида келиб тушган мурожаат асосида 56- мактабгача таълим муассасасининг яроқсиз ҳолатга келиб қолган биносини қайта қуриш ва мукамил таъмирлаш учун инвестиция дастурига асосан 3,2 миллиард сўм маблағ ажратилди. Жорий йилнинг 25 майидан бу ерда қурилиш-таъмирлаш ишлари бошланади.

"Миндонабод" маҳалласида кейинги йилларда аҳоли сони кўпайгани сабабли мактаб ва мактабгача таълим муассасаларига бўлган талаб ошиб бораётди. Шу боис, бу ерда янги мактаб ва мактабгача таълим муассасалари қуриш масаласида мурожаат келиб тушди. Айни пайтда қишлоқда 420 ўринли янги мактаб биноси ва давлат-хусусий шериклик асосида 2 та мактабгача таълим муассасаси қурилиши бошланади.

Шунингдек, Халқ қабулхонаси кўмағида "Мозортаги" маҳалласи ҳудудидаги янги маҳалла кўчасининг 1,1 км. ички йўллари ҳоимийлик асосида асфальтлаштирилди, "Қўриқ" маҳалласида 1,7

км. ичимлик сув тармоғи тортилди. "Шоҳимардонбод" маҳалласида Ёғду кўчасида 3 км. электр тармоғи тортилиб, 160 кв.л янги трансформатор ўрнатилди.

Бундай мисолларни яна қўллаб келтириш мумкин. Энг асосийси, мазкур тизим халқнинг ишончини қозонаётганини ҳар бир мурожаатнинг ечим топаётгани билан изоҳлаш мумкин.

Таҳлил

Юнонча “танҳо сотаман”, деган маънони англатувчи монополия неча йиллардан буён инсониятга ҳамроҳ бўлиб келган: ноёб маҳсулот етиштирилаётган ерлар, конлар, сув ҳавзалари, ўрмонлар ва бошқа табиий манбалар озчилик қўлида тўпланиб, эгаларига монопол мавқе берган. Улар муайян маҳсулотни бозорга танҳо етказиб берувчиларга айланиб, у ерда етакчилиги қўлга киритганлар. Яқка ҳукмронлик бозор муносабатларини чеклайди, шу сабабли ҳатто бозор иқтисодиётига тўлиқ ўтилган, манамаман деган давлатлар ҳам монополияга қарши курашиб келади.

МОНОПОЛИЯГА ҚАРШИ КУРАШИШ ҚЎМИТАСИ:

ХУЖЖАТЛАРДА РАҚОБАТНИ ЧЕКЛОВЧИ УНСУРЛАР БОР!

Соҳиба Сотимбой кизи,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Президентимизнинг 2019 йил 24 январдаги “Ўзбекистон Республикаси Монополияга қарши курашиш қўмитаси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида”ги қарори асосида ташкил этилган мазкур идоранинг иш бошлаганига бир йилдан ошди. Бозор муносабатлари шароитида яқка ҳукмронликка қарши курашиш учун алоҳида ташкилот тузилганининг ўзи катта бир воқеа. Хўш, қўмита ўтган қисқа вақт мобайнида зиммасига юклатилган ваколат ҳамда вазифалари қандай бажариб келяпти?

Маълумотларга кўра, 2019 йил давомида жами 424 та, 2020 йил 1 май ҳолатига кўра 96 та жисмоний ва юридик шахснинг муносабатлари қўриб чиқилиб, жами уч миллиард сўмдан ортиқ маблағ қайта ҳисоб-китоб қилинишига эришилган.

“ТЕРАФЛЮ”МИ ЁКИ “ТЕРЛАФЛЮ”?

Келинг, энди амалий натижаларга ўтсак. Айрим тадбиркорлар билиб ёки “билмас” бозор қонуниятларини четлаб ўтмоқчи бўлади. Хуллас, “TheraFlu/Терафлю” дори воситаси товар белгиси эгаси бўлган GSK Consumer Healthcare S.A. компаниясидан ариза келиб тушади. Мазкур муносабат “Mergumed farm” МЧЖ томонидан компанияга тегишли “TheraFlu/Терафлю” товар белгисига ўхшаш “meTerlaFlu/meTerlaFlu” номи билан дори воситаси ишлаб чиқарилаётгани билдирилади. “TheraFlu/Терафлю” ва “meTerlaFlu/meTerlaFlu” дори воситаси номларини ўхшашлигини аниқлаш мақсадида қўмита томонидан Адлия вазирлиги хузуридаги Интеллектуал мулк агентлигидан эксперт хулосаси сўралди. Агентлиkning жавоб хатига биноан, иддао тасдиқланади. Ўрганиш натижаларига кўра, аризада келтирилган ҳолатлар бўйича белгиланган тартибда иш қўзғатилиб, “Mergumed farm” МЧЖ “Рақобат тўғрисида”ги қонуннинг 13-моддаси биринчи қисми учинчи ва тўртинчи хатбошиларини бузган деб топилди, жавобгарликка тортилди. Қўмита томонидан бу каби “тасодиқий” адашларнинг ўнлаб ҳолати ўрганилиб, тегишли тартибда жавобгарлик белгиланиши учун курашиб келинади.

Зиммасига юклатилган ҳаракатларни амалга оширишига йўл қўймаслик вазифаси доирасида бир қатор ташкилотларга тақдирномалар билан чиқилган. Хусусан, Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 23 ноябрдаги “Онлайн назорат-касса машиналари ва виртуал касса тизими қўлла-нилишини таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори билан республика ҳудудида қўлланилиши рухсат этилган он-лайн назорат-касса машиналари, виртуал касса ва фискал модулга қўйилмайдиган техник талаблар белгиланган эди. Қўмита ҳаракатларнинг дастлабки натижаларига кўра, мазкур қарорда тадбиркорлик субъектлари ва уларнинг маҳсулотлари-га асосий техник талаблар ва молиявий мажбуриятлар белгиланган. Ушбу ҳолатнинг товар бозорига маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг камайишига ва рақобат чекланишига олиб келиш эҳтимоли бор, деган хулосага келинди.

Бундан ташқари, Ўрмон хўжалиги давлат қўмитаси томонидан ишлаб чиқилган ўрмон хўжалиқларида ўрмон фонди ерларида заъфарон плантацияларини ташкил

Монополия ёки табиий монополия субъектларининг барҳам топиши ёки камайиши иқтисодиётда рақобат муҳитини ривожлантиради. Ўз навбатида, ишлаб чиқарувчи ва хизмат кўрсатувчи корхоналар учун бозорда ўз мавқеини ва ўрнини эгаллашга қўмаклашувчи рақобатбардош сифат ва нархлар ўрнатилишига замин яратади.

Янги қонун кучга кирди

ХУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАР МУҲОФАЗАСИ ЯНАДА КУЧАЙТИРИЛДИ

Шухрат Чўлпиев,
Олий Мажлис Сенати Суд-ҳуқуқ масалалари ва коррупцияга қарши курашиш қўмитаси раиси ўринбосари

Жорий йил 14 майда Президентимиз “Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодексига жиноят процессида иштирок этувчи фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилишни кучайтиришга қаратилган ўзгаришлар ва қўшимча киритиш тўғрисида”ги қонунни имзолади.

Жиноят ва жиноят-процессуал қонунчилиги шахсни жиний тажовулардан муҳофаза қилиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳамда жамият ва давлат манфаатларини ҳимоялаш, қонунийлик ва ҳуқуқий тартиботни таъминлаш учун ҳуқуқий пойдевор ҳисобланади. Шу боис, жиноят процессига жалб этиладиган фуқаролар ҳуқуқ ва эркинликларини сўзсиз таъминлаш мақсадида илгор ҳалқаро стандартларга мос равишда қонунчиликка сезиларли ўзгаришлар киритиб келинмоқда. Янги қонун бу йўналишдаги ишларнинг манъатий давоми десак, тўғри бўлади.

Мазкур қонун билан Жиноят-процессуал кодексига ҳажми жиҳатдан кичик бўлса-да, моҳиятан сезиларли тузатишлар киритилди. Жумладан, ўта оғир жиноятлар бўйича ҳодиса содир бўлган жойни қўздан кеңириш, тинтув, кўрсатувларни ҳодиса содир бўлган жойда текшириш, тергов эксперименти процессуал ҳаракатлар қаторида шахсни ушлаш, ҳимоячидан воз кечиш, шахсни ушлаш жараёнида ўтказиладиган шахсий тинтув ва олиб қўйиш ҳам видеоёзув орқали қайд этилиши шартлиги қўшилди.

Шу билан бирга, ҳимоячидан воз кечиш жараёни видеоёзув орқали қайд этилиши шартлиги меъёри киритилиб, бу ҳақда гумон

қилинувчи, айбланувчи, судланувчи ҳамда адвокат, суриштирувчи ёки терговчи томонидан имзола-надиган баённома тузилиши ёхуд суд мажлиси баённомасига ёзиб қўйилиши, шунингдек, видеоёзув материаллари баённомага илова қилиниши ҳам қатъий белгиланди.

Энг муҳими, бундай процессуал ҳаракатлар амалга оширилиши жараёнида ҳимоячининг ҳимоя остидаги шахс билан холи учра-лиши видеоёзув орқали қайд этил-маслиги алоҳида эътиборга молик.

Илгари гумон қилинувчига ёки айбланувчига нисбатан процессуал мажбуриятлар чоралари қўлланил-ганда оила аъзолари, қариндош-лари ёки яқин кишиларига унинг ушлаб турилган жойи тўғрисида 24 соатдан кечиктирилмай хабар бе-риш амалиёти қўлланилган. Янги қонунда бу меъёр ўзгаририлиб, бу мажбурият дарҳол амалга ошири-лиши шартлиги белгиланган. Табиийки, бу ҳолат инсон ҳақ-ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлашда муҳим қадамдир.

Шу ўринда ҳаётимизда учраб турадиган яна бир жиҳатга эъти-бор қаратиш жоиздир. Баъзида ушлаб турилган, қамоққа олинган, уй қамоғига ёки тиббий муассасага жойлаштирилган шахс бошқа дав-лат фуқароси ҳам бўлиши мумкин. Бундай вазиятда эса Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазир-

лига хабар бериш мажбурияти ҳам дарҳол амалга оширилиши белгиланди.

Яна бир янгиллик — жиноят со-дир этганликда гумон қилинаётган шахсни жиноят иши қўзғатилгунга қадар ушлаб туришда унга нисба-тан қўлланиладиган процессуал ҳаракатларни видеоёзув орқали қайд этиш шартлиги талаби мус-таҳкамланди.

Шахсни ушлаш видеоёзув воси-таларини қўллаш имконини бер-майдиган турли вазиятларда (жи-ноят содир этилган жойда шахсни ушлаш, қидирувда юрган шахсни ушлаш ва ҳ.к.) амалга оширили-ши мумкинлиги инobatта олиниб, Жиноят-процессуал кодексининг 224-моддасида ушлаб туришни видеоёзув орқали қайд этишнинг мажбуриятини белгилловчи қои-дага қуйдаги истисно назарда тутилган. Яъни шахсни ушлаш, шахсий тинтув ва олиб қўйишни ўт-казишнинг кечиктириб бўлмайдиган ҳолларида уларни видеоёзув орқали қайд этмасдан ўтказишга йўл қўйилиши мумкин.

Бироқ амалиётда ҳуқуқни муҳо-фаза қилувчи органларнинг би-носидида ўтказиладиган шахсни ушлаш ҳаракати олдиндан режа-лаштирилиши инobatта олиб, ушбу истисно этувчи қоида шах-сни ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ор-ганлар биносидида ўтказиладиган ушлашга татбиқ этилмаслиги қайд қилинган.

Яна бир муҳим янгиллик шуки, шахсни ушлаш жараёнида видео-ёзув қўлланилмаган тақдирда давлат органи ҳодими ушланган шахсни ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган биносига олиб келганидан сўнг унга ҳуқуқларини видеоёзувга қайд қилган ҳолда тушунтириши шартлиги оид қоида қатъий бел-гиланди.

Ана шундай муҳим ўзгариш ва қўшимчалар киритилган янги қонуннинг ҳаётга татбиқ этилиши жаҳдан янги ҳодимларни гувоҳлар ва жино-ят процессининг бошқа иштирокчи-ларини ҳуқуқлари ва эркинликлари ҳимоя қилинишини таъминлайди. Шунингдек, қонунийлик, қонун ол-дида тенглик, ҳимоя қилинувчи шахс ҳуқуқлари ва қонуний ман-фаатларининг устунлиги, ҳимояни таъминловчи органларнинг ўза-ро жавобгарлигини таъминлашда муҳим ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилишига ишончимиз комил.

“ПРОПИСКА” МУАММОСИ БАРТАРАФ ЭТИЛАДИ

Фарҳод БОКИЕВ,
Олий Мажлис Сенати аъзоси

Олий Мажлис Сенатининг тўртинчи ялпи мажлисида аҳоли турмуш фаровонлигини янада яхшилаш мақсадларига қаратилган бир қатор масалалар муҳокама қилинган эди. “Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий прописка қилиниши лозим бўлган шахслар — Ўзбекистон Республикаси фуқаролари тоифаларининг рўйхати тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонунига ўзгаришлар ва қўшимча киритиш ҳақида”ги Ўзбекистон Республикасининг қонуни шулар жумласидандир. Ушбу қонун Президентимиз томонидан жорий йил 13 май куни имзоланди.

Давлатимиз раҳбарининг жорий йил 22 апрелдаги “Доимий прописка қилиш ҳамда турган жойи бўйича ҳи-собга олиш тартибини ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фар-монидида белгиланган қонуннинг вазифа-лар мазкур қонунда ўз аксини топган. Қонун билан шу вақтга қадар амалда бўлган “прописка” сўзи олиб ташланди. Сабаби, у маънавий эскирган атама бўлиб, “тўқинлик қилувчи”, “бир жойга боғланиш”, “эркинлигини чекловчи” каби тушу-налари келтириб чиқараётган эди. Эндиликда “доимий прописка” деган сўзлар “яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш” сўзларига алмаштирилди.

Яна бир жиҳат, фуқароларга би-ринчи ва иккинчи даражадаги қарин-дошларини нафақат ўзи яшаб тур-ган, балки эгаллида бўлган бошқа уй-жой майдонига доимий рўйхатга қўйиш имконияти яратилди.

Бундан ташқари, эр-хотиннинг ни-коҳдан кейин бир йил давомида бир-галликда яшаш шарт ва бир йил ичи-да никоҳ бекор қилинган тақдирда, “прописка”ни йўқотиш бўйича қоида бекор қилинди. Эндиликда эр-хотин никоҳдан ўтган қонуннинг ўзида яшаш жойи бўйича доимий рўйхатдан ўтиш ҳуқуқига эга бўлди. Бу эса оила деган муқаддас қўғоннинг мустаҳкамла-нишига яна бир ҳуқуқий асос бўлди.

Шу билан бирга, лавозим бўйи-ча юртимизнинг бошқа ҳудудларига ишлаш учун кетиб доимий рўйхатдан чиққан фуқаролар қайтадан Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида дои-мий рўйхатдан ўтиш имконига эга бўлди. Бу эса, ўз навбатида, барча ҳудудларнинг бирдек ривожланиши-га яхши самара беради.

Яна бир жиҳат, Олий Мажлис палаталари, Ўзбекистон Республи-каси Президенти, Вазирлар Маҳка-

маси томонидан ёхуд Ўзбекистон Республикаси Президентини билан ке-лишилган ҳолда лавозимларга сай-ланган, тайинланган, тасдиқланган фуқаролар ҳамда давлат ҳокимия-ти органлари, давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари, республи-ка аҳамиятига молик бошқа давлат ташкилотларига ишга тақлиф этила-ётган қорори малакали мутахассис-лар, тор ихтисосликдаги мутахас-сислар, шунингдек, уларнинг оила аъзолари белгиланган тартибда дои-мий прописка қилингандан сўнг улар бошқа ишга ўтиши ёки лавозимдан озод этилиши сабабли яшаш жойи бўйича доимий рўйхатдан чиқари-лишига оид қоида олиб ташланди.

Мазкур қонунга янги банд ҳам киритилди. Унга кўра, давлат ҳо-кимияти органларида, давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларида ҳамда бошқа давлат ташкилотлари-да узлуксиз беш йил ва ундан ортиқ бўлган давр мобайнида фаолият юритаётган ходимлар (техник, хиз-мат кўрсатувчи ва ишлаб чиқариш ҳодимларида ташқари) тегишли орган ёки ташкилот раҳбарининг маълумотномасига кўра, шунингдек, уларнинг оила аъзоларига доимий рўйхатга туриш имкони берилди.

Муҳтасар қилиб айтганда, мазкур қонуннинг қабул қилиниши йиллар да-вомида аҳолини қийнаб келаятган “про-писка” муаммосини бартараф этиб, аҳолининг ҳуқуқларини муҳофазалаш, ичи миграцияни ривожлантириш, иқтисодий ислохотларни жадаллашти-ришда муҳим қадам бўлади.

АГАР МОНОПОЛИЯ БЎЛМАСА...

Монополия ёки табиий монополия субъектларининг барҳам топиши ёки камайиши иқтисодиётда рақобат муҳитини ривожлантиради. Ўз навбатида, ишлаб чиқарувчи ва хизмат кўрсатувчи корхоналар учун бозорда ўз мавқеини ва ўрнини эгаллашга қўмаклашувчи рақобатбардош сифат ва нархлар ўрнатилишига замин яратади. Мутахассислар фикрича, монополия камайган жойда нарх ва тарифлар эркин шакллантирилиб, истеъмолчиларда мазкур хизматларни танлаш ҳуқуқи кенгайди. Монопол ва табиий монопол хизматларида давлат назоратининг камайиши эса чет элдан мазкур соҳаларга инвестициялар фаол кириб келиши ҳамда хусусий корхоналар қўнайишига омил бўлади. Бир сўз билан айтганда, монополиянинг камайиши яшаш шароитимизга энгиллик беради. “Улуғ ишлар ҳам биринчи қадамдан бошланади”, дейди донолар. Фикримизча, монополияга қарши курашиш учун илк қадамлар ташланган. Қўмита, асосан, коммунал ва тадбиркорлик соҳаларига эътибор қаратган. Ҳолбуки, олдимизда автомобилсозлик, авиация, темир йўл каби соҳаларда йирик “тоғ”лар тургани ҳам барчага аён. Монополияга қарши курашиш қўмитаси зиммасига юклатилган вазифаларни бажаришда қатъий туриб, дадил қадамлар ташлашни ўз олдида мақсад қилиб қўйган.

“АЙРИМ ХУЖЖАТЛАРНИ ЯНГИЛАШ КЕРАК!”

Баъзи қонуности меъёрий ҳужжатларга ўзгатириш ва қўшимчалар киритиш бўйича тақлиф бериш ваколати доирасида жорий йилда қўмита томонидан амалдаги 3 та қонун ҳужжати (ex-post усули) бўйича рақобат муҳитига таъсири юзасидан чуқур иқтисодий, молиявий ва ҳуқуқий экспертизадан ўтказган ҳолда хулосалар тақдим этилган. Бундан ташқари, “Табиий монополия тўғрисида”ги қонуннинг янги тоифа-рини қабул қилиш бўйича амалий чоралар кўрилиши ва шундан келиб чиққан ҳолда барча қонуности меъёрий ҳужжатларга ўз-гаришлар ва қўшимчалар киритиш бўйича ташаббуслар билдирилган.

— Электр энергетика соҳасида суби-стеъмолчилар томонидан ҳўжалик юритувчи субъектлар тасарруфидидаги электр тармоқларига уланганда, электр таъминоти хизматлари учун шартномаларни ҳудудий электр тармоқлари корхоналари билан тузилишини таъминлаш ва унга улаиш билан боғлиқ барча масалалар ҳудудий электр тармоқлари корхоналари зимма-сига ўтказилишини таъминлаш бўйича

Фан ва ҳаёт

ЯДРОВИЙ ТИББИЁТ

УНГА ҚАЙСИ СОҲАЛАРДА ТАЛАБ ОРТМОҚДА?

Бошланиши 1-бетда

Институт директори, техника фанлари доктори Илҳом Содиков билан суҳбатимиз Ўзбекистонда ядровий тиббиёт бўйича қилинаётган ишлар, чет эл муассасалари билан ҳамкорликдаги режалар ва соҳа олдида турган долзарб вазифалар хусусида кечди.

— Аввало, ядро физикаси ва унинг тиббиётдаги ўрни ҳақида қисқача тўхталиб ўтсангиз.

— Бир вақтлар ядро физикаси олимлари ўз изланиш натижаларини эълон қилганида кўпчилик унинг амалий аҳамиятига шубҳа билан қараган. Ҳозир эса соҳада эришилган ютуқларнинг қанчалик кенг қўлланаётганига амин бўлялмиз. Ядро технологиялари инсон меҳнат фаолиятининг жуда кўп соҳалари — ерости конларидан тортиб, узоқ космосга қадар ишлатилишидан ташқари, тиббиётда ҳам кенг қўлланоқда.

Радиоизотоп деб номланадиган элементлар, яъни асосий-барқарор элементдан ядросида нейтронлар сони билан фарқ қиладиган элементлар тиббиёт соҳасида жуда асослимоқда. Бу радиоизотопларнинг ўзига хос хусусияти шундаки, улар барқарор ҳолатда бўлмагани учун ўзидан нур чиқаради. Қолаверса, улардаги альфа-бета емирлиши ҳамда бу нурланнишни юқори даражада сезувчи детекторлар мавжуд. Радиоизотоп бирикма ҳолига келтирилиб, одам организмизига киритилса ҳамда унга зарур шароит яратилса, касалликнинг танага қанчалик тарқалгани ва зиён етказгани маълум бўлади.

Ҳозирги кунда радиоизотоплар радиофармпрепарат курилишига келтирилиб, ташхис ва даволаш учун ишлатилишмоқда. Масалан, саратон касаллиги билан курашишда у билан касалланган тўқималар учун "озуқага ўраб" радиофармпрепарат юборилади ва касал тўқималар аниқланади ҳамда "ўлдирилади" ёки тарқалиши тўхтатилади. Касал учун нурлантириш ёки радиофармпрепарат орқали даволаш сеанси бир неча дақиқадан икки соатга қадар давом этиб, кўп ҳолларда бемор янги шароитда даволашни рўхсат берилади. Нурлантириш қимёвий услубида нисбатан енгил ва асоратсиз ўтади.

Ядро физикаси илмий натижалари нафақат радиофармпрепаратлар (радиоактив моддаларни бемор организмизига киритиб, ўсмавларни ич-қаридан нурлантириш ҳисобига даволаш) курилишида, балки инсон организмизига ташқаридан таъсир қилиш учун ҳам қўлланади. Булар электрон тезлаткичдан фойдаланиб даволаш, гамма пичоқ, протон терапияси, нейтрон қамров терапияси ва бошқалар. Ҳозирги кунда протон терапияси услуби энг самарали (айрим онкологик касалликларни 100 фоиз даволайди) ҳисобланиб, дунёнинг унга яқин мамлакатидигана мавжуд.

Ядровий тиббиётнинг яна бир йўналиши тиббиётда қўлланадиган буюм, ускуна, ёрдамчи маҳсулот, материалларни стерилизация қилиш (зарарсизлантириш)да ядровий қурilmалардан фойдаланишдир. Мустиқлиқ қиллари ишга туширилган, Ўзбекистонда ягона бўлган "Электроника У-003" электрон тезлаткич қурilmасининг стерилиш даражаси жуда юқори бўлиб, бир соатда 2 куб метр маҳсулотни зарарсизлантиради. Бу қурilmа универсал ҳисобланиб, нафақат тиббиёт, балки бошқа соҳаларда ҳам қўлланади. Ҳозирги кунда дунёнинг 60 дан ортқ мамлакатда бу услубдан фойдаланиб, турли маҳсулотларга радиациявий ишлов берилиб, зарарсизлантирилиши.

Бугунги синовли даврда мамлакатимизда тиббиёт маҳсулотларини ишлаб чиқариш ҳажми ортиб, бир марталик тиббиёт буюмларига талаб ошди. Шунга қўра, институт маъмурияти инвестициялар ёрдамида янги электрон тезлаткич қурilmасини харид қилиб, ходимларимиз яратган ишланмаларга сунган ҳолда татбиқ қилиш бўйича "Росатом" КД билан меморандум имзолади. Ҳозирги кунда техник-иқтисодий асоси шакллантириш бўйича ишлар амалга оширилмоқда.

— Ядровий тиббиёт қайси жиҳатлари билан бугуннинг долзарб соҳаларидан бирига айланди? Тиббиётнинг қайси йўналишларида ундан самарали фойдаланиш мумкин?

— Радиофармпрепаратлардан фойдаланиш бошқа услублардан юқори аниқлиги, касалликни илк босқичида аниқлаши, сезирлиги, соғ тўқималарни касал тўқималардан фарқлай олиши, экспресслиги, тўқималарни зарарсиз ёки зарарлига ажратиши, айрим ҳолларда эса ташхис ва даволашнинг ягона усули экани билан фарқланади. Ҳозир ядро физикаси илмий натижалари асосида тайёрланган радиофармпрепаратлар тиббиётнинг онкология, кардиология, эндокринология, пульмонология, урология, суяк касалликлари, гинекология, психиатрия ва бошқа йўналишларида қўлланади. Ядровий тиббиёт ташхис қўйиб, касалликни эрта аниқлашга қўмаклашиш билан бирга, унинг инсон организмизига қамровини баҳолашда ҳам юқори аниқлиқдаги маълумотни беради. Мисол учун, фтор-18 глюкозаси асосида тайёрланган фтордезоглюкоза радиофармпрепарати инсон организмизига (вена томирига) юборилиб, позитрон эмиссияси томографиясида яъннинг 1 миллиметр узунлигига қадар аниқлиқда касалланган қисмини кўра оламиз. Ядровий тиббиёт касалликнинг қанчалик оғир-енгиллигини баҳолашдан ташқари, уни даволашда ҳам кенг қўлланоқда. Айрим радиоизотоплар асосидаги радиофармпрепаратлар, айтилик, самарий-153 оксидобор нафақат даволочи, балки оғрикни қолдирувчи вазифасини ҳам бажаради. Таллий-201 ва таллий-199, углерод-11 радиоизотоплари асосидаги радиофармпрепаратлар эса юрак касалликлари ташхисида самарали қўлланоқда. Индий-111, индий-113м ва технеций-99м изотоплари бириктирилган радиоизотоплар ўпка фаолияти, тромблар ҳосил бўлишини аниқлашда катта аҳамият касб этади. Қўринадик, ядро тиббиёти хизматида бўлган талаб ортмоқда.

— Маълумотларга қараганда, 2021 йили ядровий тиббиёт ва радиофармацевтика бозорининг ҳажми 60 миллиард АҚШ долларига етиши мумкин. Хўш, Ядро физикаси институтида бу йўналишда қандай ишлар амалга оширилмоқда?

— Ядровий тиббиёт юқори технологияларга асосланган ядро физикасининг энг охириги ютуқларини муваффақиятли илгори соҳа бўлиб, бу йўналишда дунёнинг кўплаб мамлакатлари катори Ўзбекистон ҳам ўз ўрнига эга. Институтда ядро реактори, циклотрон ҳамда электрон тезлаткич қурilmалари билан бир қаторда ядро физикаси соҳасида етуқ олим ва мутахассисларнинг борлиги катта ютуғимиздир.

Радиофармпрепарат тайёрлаш учун, аввало, радиоизотоп олиш зарур. Радиоизотоп олиш жараёни эса ядро реакторларида, юқори энергияли циклотронларда, айрим ҳолларда тезлаткичларда амалга оширилади. Ўзбекистонда ядровий тиббиётда қўлланадиган радиофармпрепаратлар ишлаб чиқариш учун ишлатилмадиган радиоизотоплар қуввати 10 МВт. бўлган тадқиқот ядро реакторидан фойдаланган ҳолда олинади. Бунинг учун институт ҳузурида "Радиофармпрепарат" давлат корхонаси ташкил этилган бўлиб, унда ҳозир 60 га яқин турдаги маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда. Мамлакатимизнинг бу қабил маҳсулотларга бўлган эҳтиёжини таъминлаш билан бирга, МДХ ва Европа мамлакатлари, Хитой ва АҚШ каби 12 давлатга ядровий тиббиёт маҳсулотлари экспорт қилинмоқда. Ҳозирги кунда бутун дунёда қўлланаётган йод-125 радиоизотопининг яримдан кўпи айнан бизнинг институтда ишлаб чиқарилади. Бу маҳсулотлар халқаро стандартларга мос бўлиб, 1999 йили Швейцарияда олиш сифати маҳсулот ишлаб чиқарувчи ташкилотларига бериладиган Халқаро сифат юлдузли белгисини олган. Ишлаб чиқарётган барча маҳсулотимиз институт олимлари томонидан яратилган технологиялар асосида олинади.

Институтда нейтрон қамров терапияси йўналишида ҳам ишлар фаол олиб бориляпти. Бу мураккаб усуллардан бири бўлиб, нейтронлар орқали нурлантиш йўли билан бош мия ўсимтаси (саратон касаллиги)ни даволашга йўналтирилган. Нейтрон қамров терапияси услубида кўп ҳолларда бор-10 изотопи ишлатилади. Бу изотоп камёб ҳамда қимматбаҳодир. Институт олимлари Соғлиқни сақлаш вазирлиги тасарруфидоги муассасалар олимлари билан биргаликда бор-10 изотопи ўрнига гадолиний элементи асосида тайёрланган ва дорихоналарда эркин сотиладиган магневист препаратини ишлатиш мумкинлигини аниқлашда ҳамда бу йўналишда илмий изланишни давом эттириш учун ядро реакторида алоҳида канал ажратилди.

— Институтда ядровий тиббиёт бўйича қайси давлатлар билан ҳамкорлик йўлга қўйилган ва галдаги режалар қандай?

— Айни пайтда Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Австриянинг "Фамед" ва Германиянинг "Интегра" компаниялари ҳамкорлигида протон терапияси, гамма пичоқ ва бошқа усулларни ўз ичига олган замонавий ядро тиббиёти марказини ишга тушириш бўйича олиб борилаётган ишларда Ядро физикаси институти ҳам фаол қатнашмоқда.

Бундан ташқари, ядровий тиббиётда кенг қўлланадиган циклотрон радиоизотопларини олишдаги мавжуд имкониятларни янада кенгайтириш учун юқори энергияли (камида 30 мега электрон вольт) замонавий циклотрон сотиб олиш ва ишга тушириш режалаштирилган. Бундай замонавий қурilmа ядро тиббиёти ва саноатда қўлланадиган 20 дан ортқ янги бозор талаб радиоизотоп ишлаб чиқариш имконини беради. Лекин бундай қурilmа дунёдаги 4-5 мамлакатдагина ишлаб чиқарилиб, нархи анча қиммат ҳамда уни ишлаб чиқаришга 2 йил вақт кетади. Шунинг учун бу йирик лойиҳани амалга ошириш мақсидида институт Россиянинг "Росатом" давлат корпорацияси билан меморандум имзолади ва шу йўналишда ишлар олиб боришмоқда. Янги циклотрон қурilmасида институт олимлари томонидан яратилган тайёр ишланмалар асосида радиоизотоплар ишлаб чиқарилиб, мамлакатимиз клиникаларида қўлланадиган радиофармпрепаратлар сонини кўпайтириш ва ҳозирги мавжуд экспорт ҳажминини камида 2 баробар ошириш мумкин. Бундан ташқари, Ўзбекистон ва Россия қўшма стартап лойиҳаси доирасида германий-68 радиоизотопини олиш, уни тиббиётда қўллайдиган ҳолатга келтириб, дунё радиофармпрепаратлар бозорига олиб чиқиш устида ҳам изчил ишлар олиб боришмоқда.

Институт жамоаси амалга ошираётган ишлардан яна бири, бу лойиҳа-177 радиоизотопи асосида радиофармпрепарат тайёрлаб, уни ички ва ташқи бозорга чиқаришдан иборат. Бу ишлар чет эл компанияси билан ҳамкорликда бошлаб юборилган. Лойиҳанинг амалга оширилиши дунёдаги талаб юқори бўлган радиофармпрепаратлардан бирини Ўзбекистонда ишлаб чиқариш имконини беради.

Ушунга йили институт ва INTEGRA GmbH (Германия) компанияси ўртасида қўшма корхона тузиш ҳақида битим тузилган. Ҳозирги кунда шу корхона учун зарур ускуна ва қурilmаларнинг техник кўрсаткичлари, унумдорлиги, лойиҳанинг бизнес режаси келишилмоқда. Бу ҳамкорлик натижасида ишга тушиши кутилётган қўшма корхона ҳар икки томон учун фойда келтириш баробарида, юртимиз тиббиёти учун зарур дорилар восталарини янада кўпроқ ишлаб чиқаришга хизмат қилади.

"Янги Ўзбекистон" мухбири
Соҳиба МУЛЛАЕВА суҳбатлашди.

Эксклюзив суҳбат

Мана шу иборатга дунёнинг бозор муносабатлари ривожланган барча мамлакатларида ёзилмаган қонун сифатида қатъий амал қилинади. Истеъмолчилар ҳақ-ҳуқуқини ҳимоя қилувчи йирик тузилмалар, қатор нодавлат но-тижорат ташкилотлар фаолият юритиб, хизмат кўрсатувчи (сотувчи) ва миқоз (харидор) муносабатларининг тартиб-га солинишида, фуқароларнинг истеъмолчи сифатидаги манфаатларини ҳимоя қилишда катта аҳамият касб этади.

Жаҳонга чуқур интеграциялашаётган мамлакат сифатида Ўзбекистонда ҳам бу борада муайян ишлар амалга ошириляпти. Ўзбекистон истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари федерацияси раиси Жаҳонгир Саримсоқов билан суҳбатимиз мамлакатимизда истеъмолчилар манфаатларини ҳимоя қилиш, ҳақ-ҳуқуқлари рўёбга чиқишига қўмаклашиш, бу борада амалга ошириляётган ишлар ва қонунчиликка киритиляётган ўзгаришлар хусусида кечди.

ИСТЕЪМОЛЧИ ДОИМ ҲАҚ, УНИНГ МАНФААТЛАРИ ҲАММА НАРСАДАН УСТУН

— Бутун дунёни коронавирус пандемияси ташвишга солаётган, мураккаб ижтимоий-иқтисодий ҳолат кузатиляётган айти шароитида федерация қандай фаолият юритмоқда?

— Шу кунларда юзага келган ўта оғир вазият коронавирус пандемияси хавфидан ҳеч кимнинг бе-хавотирлиги қафолатланмаганини кўрсатмоқда. Давлат, бизнес, учинчи сектор ва халқ ҳамжиҳат бўлиб ишляётган ва етарли чора-тадбирлар қўри-ляётган мамлакатларда вирус юқтирганлар сони ва йўқотишлар озлигини кўриш мумкин.

Халқаро истеъмолчилар ташкилоти президенти, доктор Маримуту Надасон ҳам яқинда ўзбек халқига мурожаатида коронавирус билан боғлиқ танг вазиятни давлат аτροφиди жипслашибгина енгил мумкинлигини айтган эди.

Шу кунларда асосий эътиборни мамлакатимизнинг барча бозорларидаги истеъмол товарлари, айтиқса, озиқ-овқат маҳсулотлари нархлари ошиб кетишининг олдини олиш учун изчил мониторинг ўтказишга қаратилмиз. Барча маълумотлар тегишли давлат идораларига етказиб берилипти ҳамда мониторинг натижалари оммавий ахборот восталарида эълон қилинмоқда.

Айти пайтда мамлакатимизда ҳам электрон тижорат жадал ривожланиб, кўп дўконлар он-лайн савдо тизимига ўтмоқда, карантин шароитида кўп хизматлар интернет орқали кўрсати-лмоқда. Лекин уларнинг сифати ўрнатилган талабларга жавоб беряптими, истеъмолчилар ҳуқуқлари бузилмаяптими? Бошқа мамлакат-да ишлаб чиқарилган ва харидор интернет орқали сотиб олган товар сифатли чиқмаса ёки қаллоблар алдаса, қандай йўл тутиш ке-рак? Харид чоғида фуқароларнинг маълумот-лари махфийлигини қандай сақлаш мумкин?

Ана шундай мураккаб саволлар олдимиз-га янги шароитларда янгица ишлаш талабини қўймоқда. Бу борада хорижий мамлакатлар ёки ташкилотлар тажрибасини пухта ўрганиш, улар-ни истеъмолчиларга тушунтириб бориш долзарб эканини яқини тушунамиз.

Қолаверса, молиявий нанбаимиз истеъмолчи-ларнинг аъзолик бадалларидан келадиган тушум бўлгани сабабли ҳар қандай шароитда ҳам фақат истеъмолчилар ҳуқуқ ва манфаатларини қўзлаб фаолият юритамиз. Шу сабабли пандемия даври-да жаҳондаги энг нанмунай истеъмолчилар таш-килотига айланиш борасида қўлдан келадиган имкониятни қийа соламиз.

Яқинда дунёнинг юздан ортқ мамлакатидан Халқаро истеъмолчилар ташкилотига аъзо бўл-ган истеъмолчилар ташкилотларининг COVID-19 пандемияси муносабати билан дунё жамоатчили-га мурожаати эълон қилинди. Унда ҳам истеъмол бозорларида нарх-наво ошиб кетмаслигини таъминлаш энг муҳим вазифалардан бири сифа-тида қайд этилган.

Ташкилотимиз фаолиятининг асп негизи истеъмолчилар ҳуқуқини ҳимоя қилиш баробарида уларга кенг имкониятлар яратилишдан ҳам иборат-дир. Бунинг учун фуқароларнинг муносиби ҳаёт ке-чиришини таъминлаш борасида барча имко-ниятлар ишга солинаётган айти пайтда давлат ва нодавлат ташкилотлар бир ёқадан бош чиқа-риб, изоҳотларни амалга оширишга ўз хисса-сини қўйиши даркор, деган ақидага амал қилиб ишлялмиз.

— Яқинда ҳукумат қарори билан соҳада алоҳида тузилма — Ўзбекистон Республикаси монополияга қарши курашиш қўмитаси ҳузу-ридаги истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қи-лиш агентлиги ташкил этилди. У ва Истеъмол-чилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари федерациясининг вазифалари бир-бирини тақрорлаб қолмайдами?

— Аспида бундай тузилма олдин ҳам собиқ Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси тар-кибида алоҳида бошқарма сифатида мавжуд бўл-ган. Лекин унинг нодавлат ташкилот сифатидаги фаолиятимизга ҳеч қандай таъсири йўқ.

Хорижий амалиётга назар солсак, истеъмол-чиларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини биз-ники сингари қўллаб жамоат ташкилотлари ҳимоя қилаётганини кўриш мумкин.

Чўнки истеъмолчиларга кўрсатиладиган айрим турдаги хизматлар, масалан, электр энергияси,

табий газ ва ичимлик сув таъминоти давлат мо-нополиясига тегишли.

Хорижий давлатлардаги аксарият истеъмол-чилар ташкилотлари фақат грантлар ҳисобига ишляйди. Шу боис, грант мақсидига эришишга қаратилган вазифалардан четга чиқиб, истеъмол-чилар кенг қатламнинг манфаатларини ҳимоя қилишга кўп ҳам уринмаслиги мумкин.

Фикримизча, истеъмолчилар ҳуқуқ ва манфаат-ларини ҳимоя қилиш бўйича нодавлат ташкилот-лар қанча кўп бўлса ва жараёнлардаги иштироки қанча ошса, халқнинг ҳаёти шунча яхшиланади. Рақобат бор жойда ҳаммаша ривожланиш, фуқа-роларнинг оғирини енгил қилиш йўлидаги соғлом бозор муносабатлари пайдо бўлади.

— "Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қи-лиш тўғрисида"ги қонун қабул қилингандан бери орадан 24 йил ўтди. Федерациянинг маз-кур қонунини янги таҳрирда қабул қилиш бўй-ича парламентга тақлифлар киритиш борасида-ги саъй-ҳаракатларига тўхталсангиз.

— Албатта, ҳаёт бир жойда тўхтаб турмайди ва вақт ўтиши билан давр талаблари ҳам ўзгар-моқда. "Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида"ги қонун ҳам бундан мустасно эмас.

Ушбу қонунга тегишли ўзгариш ва қўшимчалар киритиш мақсидида федерация томонидан парла-ментга йигирмадан зед тақлиф берилди. Айти пайтдаги маълумотларга қўра, партияларнинг парламентдаги фракциялари ҳам бунинг устида бош қотирмоқда. Яқинда барчамизнинг мақсади-миз умумий ва муштарак — истеъмолчи доим ҳақ ва унинг манфаатлари ҳамма нарсадан устун.

— Федерациянинг жамоатчилик фаолияти-даги иштироки ҳақида ҳам сўз юритсангиз.

— Федерация имкониятларидан келиб чиқиб, атроф-муҳит муҳофазаси ва ижтимоий маса-лаларга оид бир қанча лойиҳалар амалга оши-рилмоқда. Жумладан, ташкилотимиз томонидан Орол денгизининг сув қуриган 5 минг гектар худ-дида ҳимоя ўрмонлари ташкил қилиш мақсидида Ўрмон ҳўжалиги давлат қўмитаси қўмағида саксо-вул экилди. "Обод маҳалла" давлат дастури дои-расида вилоятлардаги эҳтиёманд оилаларнинг уйлари таъмирлаб берилди. Қўллаб туманларда "Истеъмолчи кутубхонаси" қуриляётган шулар жумласидандир. Шу кунга 11 та шундай кутуб-хона қуриб битказилди ва фойдаланишга топши-рилди.

Иил якунига қадар яна 71 та "Истеъмолчи ку-тубхонаси"ни қуриб фойдаланишга топширили-шини режалаштирганмиз.

Хайридинмурод АБУЛҲАЙЗОВ
суҳбатлашди.

ФРАНЦИЯ НАШРЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОН ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ ҲАЁТИГА ОИД ТУРКУМ МАҚОЛАЛАР ЧОП ЭТИЛДИ

“France 5” онлайн платформасида ва “Echappées Belles”нинг ижтимоий тармоқлардаги энг кўп обуначиларга эга “Facebook”, “Instagram” ва “You Tube” каналларига жойлаштирилди.

Яна бир сайёҳлик нашри — “Tourmag” Ўзбекистонда меҳмонхоналар ва транспорт инфратузилмаси ривожланиши ҳақида мақола нашр қилди. Унда соҳадаги сўнгги ўзгаришлар MICE бизнес туризмининг ривожлантириш учун катта имкониятлар очиб бергани ва хорижий компанияларнинг эътиборини жалб қилаётгани қайд этилган.

Хабар қилинишича, Осиёда ўз фаолиятини кенгайтиришга интилаётган “Step In” компанияси Тошкентда ваколатхонасини очиб тўғрисида шартнома имзолаган. Франция компаниясининг Ўзбекистондаги 20 йиллик фаолияти бу ерда ўз минтақавий офисини очишга имкон берди.

Франциядаги етакчи муҳандислик мактабининг “EPF” сайтида аэронавтика ва космонавтика кафедраси талабаси Николас Берауднинг Паркент туманида жойлашган кўш қурилмаларини ўрганиш учун Ўзбекистонда 4 ойлик амалиёт ўтагани ҳақидаги мақоласи жойлаштирилди. Ёш француз олими мамлакатимиз ҳақидаги таассуротлари билан ўртоқлашар экан, ўзбек халқининг меҳмондўстлиги ва дўстона муносабати, тарихий шаҳарларга таширифи, Орол денгизига саёҳати ҳақида ёзади.

Унга кўра, ушбу амалиёт унинг учун илмий жиҳатдан жуда фойдали бўлган. Чунки у Ўзбекистон Фанлар академияси ходимлари билан ишлаш, шунингдек, Турин политехника университетида ташкил этилган халқаро илмий конференцияда иштирок этиш имконига эга бўлган. Конференцияда ёш олим гелиостатларнинг рақамли бошқарувига ўтиш мавзусида тақдирот қилган.

“France culture” радиосида ўзбек халқининг буюк аждоди, аллома ва

мутафаккир Абу Али ибн Сино шахсий ҳаёти ва мероси тўғрисида репортаж эфирга узатилди.

Абу Али ибн Сино ўзининг “Тиб қонунлари” асарида кўп асрлар давомида тиббиёт фанлари ривожланишининг асосий йўналишларини белгилаб берди ва ҳозирги кунда ҳам ушбу китоб ўз долзарблигини йўқотмаган. У фундаментал амалий тиббиётга асос солган”, дейди бошловчи.

Ушбу эшиттиришга меҳмон сифатида таклиф қилинган Париж университети профессори, Ибн Сино асарларини ўрганиш бўйича мутахассис Жоэль Люстра Ибн Синони афсонавий мутафаккир, деб атаган. Унинг сўзларига кўра, буюк олим ўрта асрларнинг ноёб файласуфларидан бири бўлиб, таржимаи ҳоли барчага яхши таниш.

Дастурда Абу Али ибн Синонинг инсон жинси ва ёшидан келиб чиққан ҳолда касалликларни тизимлаштиришдаги хизматлари таъкидланди.

“Дунё” АА,
Париж

Мутолаа

Саодат КОМИЛОВА,
Алишер Навоий
номидаги Ўзбекистон
Миллий кутубхонаси
илмий-методик
хизмати раҳбари

КИТОБЛАР — КҮНГИЛ КҮЗГҮСИДИР

Ҳар қандай вазиятнинг яхши ва ёмон томонлари бўлгани каби ҳозирги мураккаб шароитда ҳам ўзига яраша ҳикмат бор. Бугунги синовли давр аслида ҳар биримизга танаффус қилиш, оила даврасида кўпроқ вақт ўтказиш, яқинларимиз билан мулоқот қилиш, шунингдек, ўз устимизда ишлаш ва шахс сифатида ривожланиш имконини бермоқда.

Ушбу сокинлик даврида китобхоналаримизни керакли адабиётлар билан таъминлаш ва мутолаага жалб қилиш, буш вақтларини мазмунли ва самарали ўтказиш мақсадида Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси, республикамиздаги барча шаҳар ва вилоят ахборот-кутубхона марказлари томонидан қатор ишлар амалга оширилмоқда.

Марказий Осиё минтақасидаги йирик ва қадимги китоб сақлаш масканларидан бири ҳисобланган Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси ҳам карантин қоидаларига ва ижтимоий масофага риоя қилган ҳолда ўз китобхоналарига масофадан хизмат кўрсатишни давом эттирмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги ташаббуси билан Ўзбекистон Миллий кутубхонаси ҳамкорлигида @kitobot'quz телеграм саҳифаси яратилган.

AKM_Buyurtma_bot хизматида 132 та китобнинг электрон кўринишига буюртма келиб тушган ва айни пайтда уларни юклаш ишлари давом эттирилмоқда.

Тошкент шаҳри “Bilim” ахборот-кутубхона маркази томонидан #tavsiyakitobim хештеги остида челленж ташкиллаштирилиб, 50 нафардан ортиқ китобхон ўзи мутолаа қилиб бўлган китоби ҳақида видео олиб челленжда иштирок этиш истагини билдирди. Китоб мутолаасини ёшлар орасида тарғиб қилиш ва оилавий китобхонлик маданиятини ошириш мақсадида “Биз китоб мутолааси билан бандмиз” шiori остида фотосуратлар ижтимоий тармоқларда жойлаштириб боришмоқда. Китоб мутолаасидан зериккан, китоб ўқишга имконияти бўлмаган фойдаланувчилар ва жажжи китобхонлар учун янги “Аудиобилим” лойиҳаси йўлга қўйилди.

Шуни айтиш кераки, карантин китобхоналарга кутубхоналарга келиб китоб мутолаа қилишни чеклаган бўл-

Мазкур саҳифада кутубхона фондида мавжуд ва ҳар бир инсон умри давомида ўқиш лозим бўлган адабиётларнинг электрон нусхалари, аудио-китоблар тақдим этиб бориляпти. Бугун саҳифа кузатувчилари, яъни фойдаланувчиларининг сони 45 мингдан ошди. Карантин даврида азиз китобхоналарга бир мунча қулайлик яратиш мақсадида кутубхонанинг расмий телеграм канали ва бошқа ижтимоий тармоқларга #Milliykutubxona150yoshda, #vahimasizkarantin, #uyda_qoling хештеглари остида ҳамда китобхонлиқни тарғиб қилиш бўйича доимий равишда маълумотлар жойлаштириб келинмоқда. Шунингдек, ўз китобхоналарига масофадан хизмат кўрсатиб, турли онлайн тадбирлар, танлов ва акциялар, хештеглар ва интерактив лойиҳалар ўтказаяётган айрим худудий кутубхоналар фаолияти ҳам эътиборга молик.

Аҳмад Фарғоний номидаги **Фарғона вилояти** ахборот-кутубхона марказида карантин даврида оилаларда китобхонлик муҳитини уйғотиш, ёшлар ўртасида китобхонлиқни кенг тарғиб қилиш мақсадида “Китобхонлик ойлғим” ўтказилмоқда. Ойлик доирасида ёшларимизни мумтоз адабиёт вақиллари ижоди билан яқиндан таништириш учун “Она тили — қилдат гўрури” иншолар танлови, шунингдек, “Китобхон ёшлар” ва уларнинг ота-оналари учун “Китобхон ота” ва “Китобхон она” ҳамда “Мумтоз газаллар билимдони” кўрик-танловлари ташкил этилди.

Масофадан китоб етказиш борасида **Сирдарё вилояти** ахборот-кутубхона маркази ҳам пешқадамлик қилмоқда. “Telegram” ижтимоий тармоғининг 102 нафар фойдаланувчиси томонидан @

са-да, аҳолининг китоб ўқишга бўлган эҳтиёж ва талаби қайишишга олиб келди. Кутубхоналарга аъзо бўлмаганлар ҳам китоб сўраб мурожаат қила бошлади. Бу эса **Андижон вилояти ахборот-кутубхона маркази** мутахассисларини ҳам барча имкониятлардан фойдаланиб, масофадан туриб хизмат кўрсатишни янада такомиллаштиришга ундади. Кутубхона ходимлари биринчи бўлиб ишни вилоятда аҳоли ўртасида коронавирус тарқалишининг олдини олишга қаратиб, турли мавзуларда челленж ва акциялар эълон қилди.

Жумладан, **“УЙДА ҚОЛИНГ”** руқни остида “Биз уйдამиз — спорт билан шуғулланамиз”, “Биз уйдამиз — оилавий китоб ўқиш билан бандмиз”, “Менинг томоркам”, “Биз уйдამиз — вақтимизни мазмунли ўтказмоқдамиз” мавзуларидаги челленжлар ташкил қилинди. Вилоят телерадиоканалари билан ҳамкорликда тайёрланган ва ҳафтанинг ҳар жума кунда ўқиб эшиттирилаётган “Бувизиминг эртақлари” лойиҳаси эса жажжи болажонларимизнинг сеvimли радиоэшиттиришига айланди.

Хулоса қилиб айтганда, жамият ривож йўлида ва маънавият, маърифат тарғиботчиси сифатида кутубхона ходимлари ҳам пандемияга қарши курашда ўз ҳиссаларини қўшиб, давлатимиз ва халқимизга вақтинчалик қийинчиликларни енгишга ёрдам бермоқдалар. Барчани янада жипслашиб, қийинчиликларни енгишда сабр-матонатли бўлишга, билимларини ошириш учун китоб ўқишга ҳамда шифокорлар тавсияларига тўлиқ амал қилишга чорламоқдалар.

Қадрият

САХОВАТИ ЎЗИГА ЯРАШГАН ХАЛҚ

Обид ТАНГИРОВ,
Тошкент ислом институти кафедра мудири

Инсон умри пасту баландликлар — яхши-ёмон кунлардан иборат ва шу билан қизиқ, мазмунли. Синовли кунларда ҳам ҳикмат бор. Бундай дамларда инсонларнинг асли юзага чиқиб, миллатнинг ҳақиқий фазилатлари акс этади.

Ўзбек халқининг азалий қадриятлари асрлар мобайнида синалиб, исботини топган. Дунё эътирофи ҳам фикримизни қувватлайди.

Яқин тарихдан Иккинчи жаҳон уруши йиллари, урушдан кейинги тикланиш ёки собиқ тузум даври воқеаларини ёдга олайлик. Фашизм босқини сабаб қочқинга айланган миллионлаб инсонларни бағрига олган халқмиз. Россиялик эксперт таъкидлаганидек, бошқа миллатларнинг 650 мингдан ортиқ фарзандини бағрига олган, охиригича нонини бериб, энгизади либосини кийдирган, тор уйнинг ҳам мезбон истаса, қанчалик кенг бўлиши мумкинлигини амалда кўрсатган буюк, қанг халқмиз. Буларнинг барчаси халқимиз шаъни, қадр-қиммати, пок ниятию эзгу мақсадларидан сўзлайди.

Бугун эса дунё мамлакатлари қатори юртимиз ҳам яна бир синовга дуч келди. Вужудга келган глобал танглик кўплаб мамлакатларни саросимага солди. Албатта, иқтисодий инқироз барча соҳага ўз таъсирини кўрсатмай қўймайди. Аммо ҳар қандай қийинчиликни маънавий етуқлик ёрдамида енгиш мумкин. Шу жумладан, иқтисодий тангликни ҳам. Чунки маънан баркамол халқ сабр, ўзаро қўллаб-қувватлаш, оқибат ва шукрни билади. Саховат, дуонинг қудратини чуқур ҳис қилади.

“Саховат ва кўмак” умумхалқ ҳаракатини ташкил этиш ташаббуси ментал хусусиятларимизга мос фазилатларга ишора қилади, десак хато бўлмайди.

Халқимизда “Аслида бори наслида намоён бўлади”, деган нақл бор. Асли тозалик эл бошига синов келганда, юртдошларининг оғир кунда билинади. Бухорийлар, насарийлар, термизийлар, самарқандийлар, кешийлар, шошийлар, фарғонийлар... авлодларига фақат эзгу амалларгина ярашади. Халқимиз буни кўп бора исботлаган ва исботламоқда ҳам.

Саховат халқимизнинг қонида бор. XIX асрнинг иккинчи ярми — XX аср бошларидаги етишмовчилик, қурғоқчилик ва қатъчилик даврида ҳам илм-фан, таълим, маданият, матбуот тўхтаган эмас. Бунда миллатнинг саховатпеша тadbirkorлар қатлами вакиллари камарбаста бўлганлар. Ёрдамга муҳтож оилаларнинг иқтисодий болалари таълим олишлари учун қайтарилганлар тузиб, фан равнақига ҳисса қўшганлар.

Архив ҳужжатларидан маълумки, масжидларнинг аксарияти ҳомийлар ҳисобидан бунёд этилган. Эътиборлиси шундаки, саховатпешалар **масжид куришга ҳомийлик қилишдан аввал кўшнисиди, кўчадоши, маҳалладошига моддий кўмак кўрсатган**.

Замона бойлари ўз роҳати, хузу-ҳаловатидан кўмакка муҳтож маҳалладошининг маънафини устун билган, жамиятнинг фаровонлигини таъминлаш учун ким ўзарга саховат қилган.

Мухими, бунда “Унг қўлинг берганини чап қўлинг билмасин” ҳикмати бирламчи қоида бўлиб, хайр-саховат ишлари ҳақидаги маълумотлар қайд этиб борилмаган. Булар илмий таҳлиллар, ўрганишлар, халқ орасида оғиздан-оғизга ўтиб келган қимматли маълумотлар орқалигина бизгача етиб келган.

Жадид аждодларимиздан бири Мунавварқори Абдурашидхон 1909 йили Тошкентдаги зиёвлар ва бойларни бирлаштириб “Жамияти хайрия” ташкил этган. Унинг саъй-ҳаракатлари билан “халқ орасида хайрияга муҳаббат уйғотиш, Туркистон ўлкаси худудларида яшовчи муҳтож мусулмонларга моддий ёрдам бериб, маънавий ва моддий жиҳатларини яхшилаш” мақсадида “Турон” жамиятига ҳам асос солинган.

1917 йилда ўқишга моддий имконияти йўқ талабаларнинг таълим олиши учун тузилган “Кўмак” уюшмаларининг фаол ишлаши ҳам ўша давр тadbirkorларининг ҳиссаси улкан эди.

Аллоҳ кимга илм неъматини берса, унга таълим бериш қарз бўлади. Худди шунингдек, кимга бойлик, мулк берилса, саховат кўрсатиши лозимлиги яна бир эзгу анъанамизга айланса, нур устига аъло нур бўлар эди. Саховатлар, хайру эҳсонлар мавсуми, эзгу амаллар қадрланадиган, яхшиликлар қўллаб-қувватланадиган муборак Рамазон ойида бошланган “Саховат ва кўмак” умумхалқ ҳаракатининг юртимизда бардавом бўлиши барчамизга бирдек боғлиқ.